

Europese
Commissie

PANORAMA

Focus op Europees regionaal beleid en stadsontwikkeling

VOORJAAR 2019 / nr. 68

Noordwest-Roemenië gaat de goede kant op

COMMISSARIS
CREȚU:
RESULTATEN UIT
HET VERLEDEN,
PLANNEN VOOR
DE TOEKOMST

Regionaal beleid en
stadsontwikkeling

PANORAMA

In deze editie ...

In het voorjaarsnummer van het tijdschrift *Panorama*, dat nu kan worden gedownload, wordt een breed scala aan onderwerpen behandeld, van stedelijke kwesties tot cultuur en industriële transitie.

In een exclusief interview kijkt commissaris Corina Crețu terug op de afgelopen vier jaar en op wat er in die tijd is bereikt met het cohesiebeleid. De regionale focus ligt dit keer op Noordwest-Roemenië. We kijken naar een aantal projecten en praten met Emil Boc, burgemeester van Cluj-Napoca, en Marcel Ioan Boloș, hoofd van het ontwikkelingsagentschap van de regio. Ook bekijken we bevindingen uit een recent verslag van URBACT over hoe stedelijke autoriteiten kunnen helpen bij het bereiken van gendergelijkheid op allerlei gebieden en ontdekken we hoe het initiatief voor schone energie voor de eilanden in de EU eilanden helpt om hun eigen duurzame energie op te wekken.

In de rubriek „In uw eigen woorden” hebben we beschouwingen opgenomen uit Tsjechië en de regio Koejavië-Pommeren in

Polen, en vertellen jongeren over hun ervaringen tijdens het mediaprogramma Youth4Regions. Ook zien we hoe de voordelen van het cohesiebeleid op fascinerende wijze onder de aandacht zijn gebracht in een regulier televisieprogramma in Estland.

We ontdekken hoe Interreg-programma's Zuid-Korea hebben geïnspireerd in hun pogingen samen te werken met buurlanden en we analyseren de verspreiding van populisme en eurosceptis. Ook de vaste rubrieken over financiële instrumenten ontbreken niet, net als bevindingen uit het opendataportaal. In de rubriek „Projecten” bezoeken we Polen, Italië en Nederland.

Veel leesplezier!

AGNÈS MONFRET

Hoofd van de afdeling Communicatie, directoraat-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling, Europese Commissie

EDITORIAL.....	3	STIMULANS VAN HET INTEGRITEITSPACT	
COMMISSARIS CREȚU KIJKT TERUG OP HAAR MANDAAT.....	4	VOOR PORTUGAL.....	38
URBACT BRENGT VERSLAG UIT OVER GENDERGELIJKHEID.....	8	GEGEVENSPUNT: DOELSTELLINGEN KLIMAATACTIE.....	40
FI-COMPASS WIJST DE WEG.....	12	LOKALE GEMEENSCHAPPEN NEMEN HET VOORTOUW	
NOORDWEST-ROEMENIË BLIJFT GOED BEZIG.....	14	IN POLEN.....	42
SCHONE ENERGIE VOOR EU-EILANDEN.....	22	TSJECHIË: COHESIEBELEID VOOR DE PERIODE NA 2020.....	43
ONTEVREDENHEID IN DE EU IN KAART GEBRACHT.....	28	KOREAANSE DELEGATIE MAAKT KENNIS MET INTERREG.....	44
OVERWINNINGEN VOOR YOUTH4REGIONS.....	32	NIEUWS IN HET KORT.....	47
DOOR DE EU GEFINANCIERDE PROJECTEN		PROJECTEN UIT NEDERLAND, POLEN	
IN BEELD OP DE ESTSE TELEVISIE.....	36	EN HET ALPENGEBIED.....	48

EDITORIAL

De programma's van het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 zijn in de maak. Sinds in mei 2018 de voorstellen van de Commissie voor de nieuwe periode werden aangenomen, zijn de afdelingen van de Commissie druk met het evalueren van de investeringsbehoeften, de uitdagingen en het potentieel van elke lidstaat. Nu is het tijd om de zienswijzen van de Commissie te presenteren over hoe deze investeringsambities het best kunnen worden ondersteund door het cohesiebeleid en hoe tegelijkertijd EU-regio's weer in staat kunnen worden gesteld om te helpen de prioriteiten op EU-niveau te bereiken: een slimmer, groener, koolstofvrij, meer verbonden en socialer Europa dat dichterbij haar burgers staat.

In deze ronde is de presentatie van de nieuwe programma's voor het eerst gekoppeld aan de goedkeuring van landenrapporten in het kader van de EU-se-mestercyclus voor de coördinatie van economisch beleid. Het doel is om ervoor te zorgen dat de investeringsprioriteiten van het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 bijdragen aan de realisatie van de bredere doelen op het gebied van de coördinatie van economisch EU-beleid: het zorgen voor gezonde overheidsfinanciën, het voorkomen van overmatige macro-economische onevenwichtigheden, het ondersteunen van structurele hervormingen om meer werkgelegenheid en groei te creëren en het stimuleren van investeringen.

De uitdagingen zijn dus aanzienlijk, net als onze gedeelde verantwoordelijkheden. Daarom wilden we van elke lidstaat de hoofdstad bezoeken, de verschillende belanghebbenden van het cohesiebeleid ontmoeten en een eerste gedachteswisseling organiseren over hoe we het best kunnen samenwerken aan deze nieuwe programma's. Dat is het doel van de 27 nationale openingsevenementen in maart en april 2019: om u de

gelegenheid te geven een groot aantal ambtenaren van de Commissie van verschillende afdelingen te ontmoeten en in gesprek te gaan over de prioriteiten voor uw land van investeringen in het kader van het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027. Ik voel me vereerd dat ik aan dit proces kan deelnemen.

Deze openingsevenementen zijn echter nog maar de eerste stap in een partnerschapsdialoog die naar verwachting enkele maanden zal duren. Ik moedig u van harte aan om actief deel te nemen aan deze dialoog. Ik zeg vaak dat de ziel van het cohesiebeleid wordt gevormd door de belanghebbenden, helemaal als het gaat om de vormgeving en voorbereiding van programma's. Uw kennis en ervaring kunnen het komende decennium echt een verschil maken.

In de tussentijd nodig ik u ook uit om ons te helpen in onze inspanningen om burgerparticipatie in de komende EU-verkiezingen te stimuleren. Een aantal EU-ambtenaren gaat al het veld in om direct in contact te komen met Europeanen, vooral om met burgers in gesprek te gaan. Dit zal echter veel productiever zijn met uw steun, aangezien u de aangewezen persoon bent om in uw eigen woorden aan onze mede-Europeanen uit te leggen wat de Unie voor ze doet, ze te bieden heeft en voor ze bereikt in het hart van het grootste economische blok van de wereld. Laten we onze krachten dus bundelen! ■

Corina Crețu

Europees commissaris voor regionaal beleid

Commissaris Crețu kijkt terug op de resultaten van het cohesiebeleid

Nu haar ambtsperiode als commissaris voor regionaal beleid en stadsontwikkeling bijna afloopt, benadrukt Corina Crețu enkele van de grootste successen van het cohesiebeleid in de EU-regio's en kijkt ze hoe het beleid in de toekomst een belangrijk verschil kan maken als centrale pijler van het Europese project.

De Commissie-Juncker heeft zich de afgelopen vijf jaar op tal van gebieden ingezet om aan de verwachtingen te voldoen. Op welke drie prestaties van het cohesiebeleid bent u het meest trots?

Ik ben trots op de vele successen die tijdens mijn mandaat als commissaris voor regionaal beleid zijn behaald. Door honderdduizenden projecten in heel Europa te financieren zorgt het cohesiebeleid ervoor dat elke regio, elke stad en elk dorp kan profiteren van het Europese project. Het beleid vormt een krachtige, rechtstreekse band tussen de EU en de regio's en steden, en dat is cruciaal in tijden waarin populisme en eurosceptis voor sommige burgers verleidelijke antwoorden lijken te zijn.

De **Taakgroep voor betere uitvoering** heeft acht lidstaten (Bulgarije, Kroatië, Tsjechië, Hongarije, Italië, Roemenië, Slowakije en Slovenië) geholpen snel en goed gebruik te maken van de resterende middelen uit het cohesiebeleid voor de begrotingsperiode 2007-2013, die anders wellicht verloren zouden zijn gegaan zonder hun doel te dienen, namelijk het genereren van groei en

werkgelegenheid. Vervolgens concentreerde de taakgroep zich op de uitvoering van de programma's voor 2014-2020, met name door de administratieve capaciteit te ondersteunen en lering te trekken uit het verleden.

De **Groep op hoog niveau inzake vereenvoudiging**, die we tussen juli 2015 en november 2017 hebben opgericht, heeft aangetoond dat je de regels drastisch kunt vereenvoudigen zonder in te boeten op de hoge normen voor een goed beheer van EU-middelen. Dit heeft ook bijgedragen aan het voorstel voor een beter cohesiebeleid in de volgende EU-begrotingsperiode, die in 2021 van start gaat. Mede hierdoor kon de Commissie een voorstel doen voor een gunstiger behandeling van kleine en middelgrote ondernemingen (mkb's) die in onderzoek en innovatie investeren, en het wetsvoorstel van de Commissie voor de periode na 2020 is 50% korter dan de huidige wetgeving.

In de initiatieven „inlopen op achterstanden” en „kolenregio's in transitie” werd de noodzaak benadrukt van een aanpak op maat voor industriële transitie en

economische modernisering, zodat alle regio's zich staande kunnen houden in een geglobaliseerde wereld.

Met het **initiatief „inlopen op achterstanden”** helpen we lage-inkomensgebieden belemmeringen voor groei te overwinnen die verband houden met het macro-economisch kader, structurele hervormingen, bestuur en investeringen, evenals met de EU-fondsen (ESI). We hebben met name twee soorten gebieden geholpen: „gebieden met een lage groei” die gekenmerkt worden door een gebrek aan groei die al tien jaar of langer aanhoudt (vooral in Zuid-Europa); en „gebieden met een laag inkomen” die ondanks een stijgend bbp toch heel arm blijven. In het kader van dit initiatief hebben we vier proefgebieden, twee in Polen en twee in Roemenië, die tot een aantal belangrijke structurele veranderingen hebben geleid. Nu is de tweede fase van dit initiatief in gang gezet in nieuwe gebieden en met nieuwe thema's, zoals energie-efficiëntie in de zogeheten „kolenregio's in transitie” en de industriële transitie. Begin 2018 is het initiatief officieel van start gegaan in twee gebieden in Slowakije, waarbij de nadruk werd gelegd op hun specifieke behoeften.

Met het initiatief „**kolenregio's in transitie**” richten we ons op zeven landen (Polen, Duitsland, Tsjechië, Roemenië, Bulgarije, Griekenland en Spanje) waar steenkool nog steeds een belangrijke bron van energie en werkgelegenheid is en ondersteunen we hen bij hun transitie naar moderne en schonere energie-efficiëntie. De kolensector biedt momenteel werk aan ongeveer 237 000 mensen in zeven landen. Deskundigen werken nauw samen met regionale en nationale autoriteiten die graag willen bijdragen aan pragmatische oplossingen om het structurele transformatieproces flexibel te ondersteunen. De programma's omvatten al steun voor bijvoorbeeld het mkb, innovatie, koolstofarme transitie en sociale inclusie en voor algemene maatschappelijke transformatie en modernisering. De totale beschikbare financiering vanuit het cohesiebeleid voor deze regio's wordt voor de periode 2014-2020 geraamd op ongeveer 20 miljard euro. Zo zijn we met de Tsjechische autoriteiten overeengekomen om specifiek voor steenkoolregio's in transitie 232 miljoen euro over te hevelen. Als vervolg op verschillende missies in Polen ondersteunen we nu zes voorbeeldprojecten in Silezië met een totaalbedrag van 100 miljoen euro.

Meer in het algemeen denk ik dat we allemaal enorm tevreden kunnen zijn over de hoeveelheid en de effectiviteit van de Europese structuur- en investeringsfondsen. Volgens de laatste beschikbare informatie op het opendataplatform was er eind september 2018 405 miljard euro uit deze EU-fondsen geïnvesteerd in de reële economie van Europa. Halverwege de EU-begrotingsperiode 2014-2020 is dus bijna twee derde van de ESIF-begroting geïnvesteerd.

Leiding geven aan het cohesiebeleid betekent elke dag nauw samenwerken met belanghebbenden op verschillende niveaus: nationaal, regionaal en lokaal. Hoe verliep deze samenwerking?

Door de directe band die het cohesiebeleid met de belanghebbenden creëert, heb ik de gelegenheid gehad om te zien welke impact de door de EU gefinancierde projecten in de lidstaten had. Ik vond het tijdens mijn mandaat ook belangrijk om uitdagingen en kansen te bespreken met de beheersautoriteiten en de directe begunstigden. Ik raadpleegde graag lokale belanghebbenden over bepaalde kwesties. Met burge-

meesters sprak ik over immigratie, met regionale voorzitters over industriële transitie enzovoort. Verder bevorderde ik graag de betrekkingen met landen en regio's buiten de EU om relaties op te bouwen en beste praktijken uit te wisselen. In deze context vond ik mijn officiële bezoeken aan Quito in Ecuador (voor het World Urban Forum Habitat III) en aan Kuala Lumpur (Maleisië) en China zeer interessant en vruchtbaar.

Wat is er veranderd aan de manier waarop we het cohesiebeleid beheren en erover communiceren, en zijn we dichterbij de burgers komen te staan?

Helaas hebben we op dit moment op het hele continent en daarbuiten te maken met groeiende anti-Europese en populistische steun, zoals blijkt uit de recente DG REGIO-studie over anti-EU-stemgedrag (zie „Ontevredenheid in de EU in kaart gebracht” op pagina 28). Dit fenomeen staat zeker in verband met ongelijkheden, omdat mensen het gevoel hebben dat hun instellingen niet op de juiste manier tegemoetkomen aan hun behoeften en eisen voor meer rechten en een beter welzijn.

Corina Crețu ontmoet teamleden uit het door de EU gefinancierde project MASMEC Biomed in Italië.

Corina Crețu begroet Huang Qiang, vicegouverneur van de provincie Henan in Centraal-China.

Corina Crețu en Emmanuel Macron tijdens een bezoek aan de Franse senaat in Parijs waar ze voorstellen voor het toekomstige cohesiebeleid presenteerden.

Het cohesiebeleid speelt een cruciale rol bij de aanpak van dit probleem. Zoals de naam al aangeeft, gaat het bij het cohesiebeleid om solidariteit en welvaart voor iedereen. Het zorgt ervoor dat elke regio, elke stad en elk dorp kan profiteren van het Europese project en met de steun van het cohesiebeleid een hogere levensstandaard kan nastreven.

Helaas is dit niet altijd voor iedereen even duidelijk. Een nieuwe, door de EU gefinancierde snelweg in regio's moet bijvoorbeeld worden gekoppeld aan de nieuwe werkgelegenheid die hierdoor is ontstaan. Vooral dit soort indirecte effecten zijn voor veel mensen niet zichtbaar.

De beste manier om de eurosceptis aan te pakken is de burgers te laten zien dat

de EU veel voordelen biedt en dat we heel wat goeds hebben te melden. Er zijn verschillende communicatieactiviteiten die ons beleid zichtbaarder moeten maken bij de burger: campagnes, onder meer op sociale media, projecten en evenementen, zoals „dialogen met de burger”.

Ik noem bijvoorbeeld de campagne „EU in mijn regio”, waarbij vorig jaar meer dan 2 500 projecten uit 27 landen hun deuren hebben geopend om hun door de EU medegefinancierde projecten te laten zien aan meer dan 450 000 bezoekers.

Het „roadtripproject” is ook zo'n initiatief. Een aantal jonge Europeanen kreeg hier de gelegenheid om uit de eerste hand te ervaren waar EU-solidariteit voor staat en wat dit in de praktijk betekent.

Het is een projectgerelateerde reis door heel Europa en de deelnemers traden op als ambassadeurs voor uiteenlopende projecten en initiatieven die mogelijk zijn gemaakt door de EU. In 2018 reisden de 8 reizigers 4 maanden lang door meer dan 20 landen en bezochten meer dan 50 door de EU medegefinancierde projecten. Hierover hebben ze meer dan 60 videoverhalen gemaakt, die 22,8 miljoen keer zijn bekeken.

Hoe ziet u Europa en het cohesiebeleid over 10 jaar?

Samen met andere EU-instrumenten zal het cohesiebeleid het meest doeltreffende, plaatsgebaseerde beleid blijven voor de aanpak van dergelijke uitdagingen.

Commissaris Crețu en Carlos Martínez Minguez, vicepresident van de Raad der Europese Gemeenten en Regio's tijdens het 9^e World Urban Forum in Kuala Lumpur, Maleisië.

Corina Crețu (links, vooraan) met Gabrijela Zalac, minister van regionale ontwikkeling en EU-fondsen van Kroatië (naast Corina) tijdens een bezoek aan een Roma-nederzetting in Kroatië.

gen. In dit verband heeft de Commissie een herzien ontwerp voorgesteld, gebaseerd op een aantal kernbeginselen.

De programma's worden flexibeler en aanpasbaar door een lichter programmeringsmenu, eenvoudiger aanpassingen en een systematische tussentijdse evaluatie van de programma's in 2025. Door de middelen toe te spitsen op de belangrijkste EU-prioriteiten (innovatie en klimaat) met minder, maar beter toepasbare randvoorwaarden, zal de doeltreffendheid worden gewaarborgd. Het beleid wordt ook strategischer doordat het beter wordt afgestemd op het Europese semester.

Met een set van rond de 80 maatregelen is vereenvoudiging ervoor bedoeld om het beleid effectiever en sneller uit

te voeren en moeten de administratieve lasten voor de beheersautoriteiten en begunstigen sterk afnemen. Met name het schrappen van de procedure voor het aanwijzen van beheers- en controleorganen, uitbreiding van het gebruik van vereenvoudigde kostenopties, afschaffing van de procedures voor grote projecten en een sterke vermindering van de beheerscontroles zullen naar verwachting aanzienlijke voordelen opleveren.

Met aanhoudende politieke steun zie ik het cohesiebeleid als een centrale pijler van het Europese project, niet alleen als het gaat om concrete verbeteringen in het leven van burgers, maar ook als het gaat om het bevorderen van solidariteit en het gevoel van Europese identiteit.

Wilt u de lezers van Panorama nog iets zeggen?

Mijn boodschap is eenvoudig: hartelijk dank! Uw toewijding, verbeeldingskracht en harde werk zijn heel veel waard en hebben zeker bijgedragen aan het succes van ons beleid. Dus hartelijk dank dat u deel uitmaakt van ons team en dat u mijn werk de afgelopen vijf jaar niet alleen beter zichtbaar hebt gemaakt, maar ook veel makkelijker en leuker! Ik wens u het allerbeste voor de toekomst! ■

Gendergelijkheid: hoe steden het voortouw kunnen nemen

Een nieuw verslag van het URBACT-programma van de EU laat zien hoe stadsbesturen door middel van gegevensverzameling, beleid en overleg een aantal eenvoudige, praktische stappen in de richting van gendergelijkheid kunnen zetten, en hoe zij het dagelijks leven van burgers in de hele EU kunnen verbeteren.

Of het nu gaat om schadelijke stereotypen af te breken, andere manieren om begrotingen toe te wijzen of vrouwelijke ondernemers beter te ondersteunen, er zijn tal van manieren waarop stadsbesturen het voortouw kunnen nemen in de strijd voor gendergelijkheid. In een nieuw verslag van het URBACT-programma wordt een reeks innovatieve praktijken in steden in de hele EU belicht en worden praktische manieren voorgesteld waarop de autoriteiten echt een verschil kunnen maken in het leven van hun burgers.

URBACT is een programma voor Europese territoriale samenwerking dat gericht is op duurzame, geïntegreerde stadsontwikkeling in steden in heel Europa. Het moet steden in staat stellen samen te werken en geïntegreerde oplossingen te ontwikkelen voor gemeenschappelijke stedelijke uitdagingen door middel van netwerken, ervaringen uitwisselen en goede praktijken vaststellen.

Dankzij het Interactive Cities-netwerk van URBACT kon de Estse stad Tartu de burgerparticipatie in de stadsplanning verbeteren, door vooral jongeren te mobiliseren als onderdeel van haar voortdurende streven naar digitalisering van de administratie. En in Napels, Italië, is in het 2nd Chance-initiatief nieuw leven ingeblazen in een monumentaal maar verlaten militair hospitaal, door het te transformeren tot een populaire gemeenschapsruimte met uiteenlopende functies.

Het verslag Gendergelijke steden van URBACT laat zien hoe stadsbesturen een genderbewust beleid en genderbewuste initiatieven kunnen implementeren om het dagelijks leven van de mensen die er wonen te verbeteren. De auteurs hopen meer bewustzijn over gendergerelateerde ongelijkheden op lokaal niveau te creëren, te laten zien welke invloed ze hebben op burgers en hoe steden actie kunnen ondernemen om deze kwesties aan te pakken.

De juiste vragen stellen

Gendergelijke steden pleit ervoor dat lokale overheden positieve veranderingen teweegbrengen door prioriteit te geven aan genderbewuste beleidsvorming en dit regulier te maken.

„Gendergelijkheid is op zichzelf een langetermijndoelstelling, dus hoewel dit verslag niet uitputtend is, is het een weerspiegeling

”Na overleg met de vrouwen in het stadsbestuur hebben we 25 nieuwe straten vernoemd naar beroemde Poolse vrouwen. Dat is een erg zichtbaar resultaat! Nu lopen mensen door straten waar prestaties van vrouwen uit de geschiedenis worden geëerd.”

Marta Mazurek, afgevaardigde van de burgemeester van Poznań op het gebied van gelijke behandeling

van de huidige zorgen, een showcase van goede praktijken en een evaluatie van de huidige context”, aldus co-auteur Sally Kneeshaw. „Het biedt geen kant-en-klare oplossingen, maar vormt een uitgangspunt, een impuls om de juiste vragen te stellen en zo alle stedelijke beleidsmakers te helpen de gendergelijkheid in Europa te verbeteren”.

In het verslag wordt de nadruk gelegd op innovatieve en eenvoudig te herhalen initiatieven die al in een aantal Europese steden zijn geïmplementeerd.

In Râmnicu Sărat, Roemenië, hebben de Roemeense autoriteiten bijvoorbeeld geleerd dat gemeentelijke sportfaciliteiten onevenredig vaak door mannen worden gebruikt. Ze vroegen vrouwen een aantal keer om advies en hierdoor kon de stad goedkope maatregelen treffen, zoals een andere manier van reclame maken voor de diensten en bepaalde tijden alleen voor vrouwen reserveren, zodat de faciliteiten inclusiever werden en vaker door vrouwen werden gebruikt.

In Bologna, Italië, werd een mediacampagne gelanceerd en werden er jonge vrouwen gerekruteerd, getraind en in staat gesteld om als ambassadeurs op te treden in de strijd tegen discriminatie tegen Roma, Sinti en Camminanti. En in de strijd tegen mogelijke stereotypen heeft de gemeenteraad van Cascais in Portugal alle medewerkers van zijn communicatieafdeling getraind in hoe ze kunnen voorkomen dat er traditionele, verouderde genderstereotypen in hun digitale en gedrukte materiaal worden opgenomen.

PRIORITEITEN IN UMEÅ DUIDELIJKER IN BEELD

Door gegevens over transport- en werkgelegenheidspatronen te verzamelen en bestuderen, heeft de stad Umeå, in het oosten van Zweden, aangetoond dat iets eenvoudigs als sneeuwschuiven in de winter vrouwen buitenproportioneel benadeelt. Uit de gegevens bleek dat het in de stad vaak vrouwen zijn die de wegen 's ochtends het eerst gebruiken, wanneer ze naar buiten gaan om zorgtaken te verrichten, vaak op de fiets. Daarom heeft het stadsbestuur de wegbeheerder opdracht gegeven om in het vervolg elke dag eerst de sneeuw van de fietspaden te halen en niet meer eerst van de wegen. De wegen worden nog steeds schoongemaakt, maar door aandacht te hebben voor genderkwesties, is de stad beter in staat om prioriteit toe te kennen in de dienstverlening.

„Bij elk nieuw project over duurzaamheid of mobiliteit kijken we naar de gevolgen voor vrouwen, mannen, jongens en meisjes in de stad en nemen we dat mee: van wie lossen we de problemen als eerst op?” aldus Linda Gustafsson, ambtenaar voor gendergelijkheid in Umeå. „Je moet begrijpen in wat voor stad je woont en werkt: wat voor mensen wonen er? Wat hebben ze nodig en wat willen ze? Waar werken ze? Wat doen ze in hun vrije tijd? En hoeveel geld hebben ze? Als je gendergelijkheid in je stad wilt laten werken, moet je de stad begrijpen. Niet elke oplossing is relevant voor elke stad, maar de benadering is dat wel”.

Stadsbestuurders zetten aan tot verandering

Hoewel meer dan de helft van de bevolking uit vrouwen bestaat, zijn ze op bijna alle bestuursniveaus in de EU ondervertegenwoordigd: slechts 28,6% van de regionale bestuursraden en 36% van de gemeenteraden bestaan uit vrouwen en slechts 15% van de burgemeesters is vrouw. Vrouwen worden nog steeds 16% minder betaald dan mannen, verrichten vaker onbetaald werk en hebben te maken met gendergerelateerd geweld. In het verslag staat een aantal manieren waarop stadsbesturen het verschil kunnen maken (zie onderstaande infographic).

Door samen te werken met stadsbestuurders, EU-evenementen te organiseren en eraan deel te nemen en door uitwisseling van deskundigen te vergemakkelijken, is met het URBACT-programma bestaande kennis omgezet in duidelijke, uitvoerbare aanbevelingen. In het verslag wordt de nadruk gelegd op de ervaring van Europese koplopers, in nauwe samenwerking met de Raad der Europese Gemeenten en Regio's, als drijvende kracht achter de agenda voor gendergelijkheid.

„Hoewel we in de afgelopen decennia al wat vooruitgang hebben geboekt, moet er nog veel gebeuren om gendergelijkheid voor alle vrouwen te bewerkstelligen”, aldus Corina Crețu, Europees commissaris voor regionaal beleid, in het voorwoord van het verslag. „Wij, Europese beleidsmakers, hebben de verantwoordelijkheid om eerlijkere steden te bevorderen, waar mensen niet langer worden geconfronteerd met gendergerelateerd geweld of onrechtvaardigheid”.

MEER INFO

<https://urbact.eu/>
communication@urbact.eu

URBACT stelt steden in staat om samen te werken aan nieuwe, duurzame oplossingen voor belangrijke stedelijke uitdagingen, door middel van netwerken, ervaringsuitwisseling en capaciteitsopbouw voor stedelijke professionals. URBACT is een programma voor Europese territoriale samenwerking ter bevordering van duurzame, geïntegreerde stadsontwikkeling in steden in heel Europa. Het programma wordt sinds 2002 gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, EU-lidstaten en partnerstaten.

WENEN WIJST DE WEG NAAR GENDERMAINSTREAMING

Verhelderende tour door Wenen tijdens een studiebezoek over gendergelijke steden

Wenen heeft een van de langste geschiedenissen van Europa als het gaat om genderbewust plannen. In 1992 werd er het Women's Office geopend en in 2005 begon men er met gendermainstreaming: de implementatie van gender als transversale kwestie. Nu zijn er in de stad veel genderdeskundigen te vinden, en mensen die het genderbewustzijn verspreiden. In de strategieën van de stad en alle door de stad ontworpen en gecreëerde openbare ruimten is rekening gehouden met gender. Dat heeft geleid tot een stadslandschap, of het nu gaat om parken, trottoirs of sociale woningen, waar iedereen van profiteert.

„De stad Wenen had al erg vroeg in de gaten dat er een verband is tussen de kwaliteit van het dagelijks leven en de fysieke structuur van een stad, en dat daarin een groot verschil zit voor vrouwen en mannen”, aldus Eva Kail, genderplanningsdeskundige van de stad. Toen duidelijk werd dat het meisjes van 13 jaar en ouder werd afgeraden om naar het park te gaan, terwijl jongens er veel langer bleven spelen, was een van de projecten die met deze kennis in het achterhoofd tot stand kwamen, een uitnodiging aan de meisjes om planners te helpen bij het ontwerpen van gemeenteparken. Ook werd vrouwelijke architecten in een architectuurwedstrijd gevraagd een woningcomplex te ontwerpen, waarbij de focus lag op het makkelijker maken van het dagelijks leven van de gezinnen en individuen die er zouden gaan wonen, en wel vanuit het perspectief van de vrouw.

De overheid van Wenen, wereldwijd toonaangevend op het gebied van gendermainstreaming, publiceerde een aantal handleidingen voor steden die het Weense voorbeeld wilden volgen, waaronder een over het realiseren van gendermainstreaming in een tijdperk met beperkte middelen. De ambtenaren in Wenen vinden genderbewust plannen zelfs efficiënt, aangezien middelen er doelgerichter mee worden ingezet.

„Wij, Europese beleidsmakers, hebben de verantwoordelijkheid om eerlijkere steden te bevorderen, waar mensen niet langer geconfronteerd worden met gendergerelateerd geweld of onrechtvaardigheid. „

Corina Crețu, Europees commissaris voor regionaal beleid

GELIJKHEID OP DE VOORGROND

Het evenement Gendergelijkheid in steden werd onder leiding van Corina Crețu in Brussel gehouden op 7 maart, de dag vóór Internationale Vrouwendag. Het evenement bestond uit een politiek rondetafelgesprek tussen burgemeesters, locoburgemeesters en andere verkozen vertegenwoordigers. Aangezien veel evenementen over gendergelijkheid op lokaal niveau worden georganiseerd, werd deze gelegenheid aangegrepen om verschillende evenementen aan elkaar te koppelen en om een consistente boodschap en aanbevelingen onder de aandacht te brengen van een zo groot mogelijk publiek. Aan de hand van de metafoer „de fakkel overdragen” werden de resultaten van het ene evenement meegenomen naar het volgende.

Tot de sprekers behoorden de uitvoerend directeur van UN-Habitat, Maimunah Mohd Sharif, en burgemeester Ibon Uribe van Galdakao in Spanje. Hij had ook al meegedaan aan de evenementen die het Comité van de Regio's en de Raad van gemeenten en regio's van Europa over dit onderwerp hadden georganiseerd en droeg de fakkel, als eerste fakkeldrager, over aan de eerste top voor

burgemeesters van Europese steden (20 en 21 maart), waar ook de versterking van de positie van vrouwen aan de orde kwam.

Op het evenement van 7 maart werd een korte presentatie gegeven over het URBACT-rapport en werden de belangrijkste boodschappen besproken van het door DG JRC en DG REGIO ontwikkelde monitoringsinstrument voor regionale gendergelijkheid. Ook werd het instrument van UN-Habitat om gendergelijkheid te verbeteren, kort gepresenteerd. Daarna volgde een discussie over hoe gendergelijkheid in steden kan worden bevorderd door drie hoofdthema's aan te pakken: vertegenwoordiging en participatie, planning en openbare ruimte en de integratie van migranten. Inzichten van deelnemers over lokale ervaringen en beste praktijken leidden tot een geslaagd gesprek over hoe het hoofd kan worden geboden aan uitdagingen en over hoe resterende kloven die soms niet zo duidelijk zijn, kunnen worden overbrugd.

Commissaris Crețu concludeerde dat het evenement zeer inspirerend was en de nodige aandacht vestigde op de langdurige strijd om gendergelijkheid te realiseren.

Deelnemers aan het rondetafelgesprek over gendergelijkheid in steden op 7 maart 2019.

Financiële instrumenten: EU-middelen slimmer inzetten

Johnathan Denness, het nieuwe hoofd van de eenheid voor financiële instrumenten en relaties tussen internationale financiële instellingen van het directoraat-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling van de Commissie, vertelt *Panorama* over het belang van financiële instrumenten als aanvulling op traditionele financiële ondersteuning.

Waarom zijn er financiële instrumenten en met welk doel worden ze gebruikt in lidstaten/regio's?

In de programmeringsperiode 2021–2027 worden de middelen van het cohesiebeleid naar verwachting schaarser. Tegelijkertijd staan we in Europa voor belangrijke uitdagingen. We moeten economische groei blijven stimuleren en werkgelegenheid blijven creëren. We moeten meer doen met minder en dat kunnen we bereiken met financiële instrumenten.

Wij streven er met de diensten van de Commissie naar om van dit slimmere gebruik van EU-middelen via financiële instrumenten een efficiënt en duurzaam alternatief te maken dat traditionele ondersteuning in de vorm van subsidies aanvult. Er moet worden benadrukt dat financiële instrumenten geen doel op zich zijn, maar een mechanisme voor het uitvoeren van beleid. Financiële instrumenten helpen aan te zetten tot investeringen in de praktijk in omzetgenererende en kostenbesparende activiteiten en optimaliseren tegelijkertijd met minimale overheidssteun particuliere investeringen. Op die manier worden de doelstellingen van het cohesiebeleid voor economische, sociale en territoriale cohesie gerealiseerd.

Naast de duidelijke voordelen van de inzet van aanvullende middelen en het hergebruik van fondsen op de lange termijn biedt de terugbetaalbare aard van financiële instrumenten een stimulans voor betere prestaties, waaronder meer financiële discipline op het niveau van ondersteunde projecten. En tot slot: de terugvloeiende middelen uit deze investeringen worden middelen die ter beschikking komen van nationale autoriteiten en kunnen later opnieuw worden geïnvesteerd in andere projecten.

Wat is de status van de implementatie in het kader van het EFRO en het CF?

Het totaalbedrag dat in het kader van het programma is uitgetrokken voor financiële instrumenten bedraagt 25 miljard euro (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, Cohesiefonds en nationale medefinanciering). Dit is bijna 7% van het totale toegewezen bedrag. Er zijn echter aanzienlijke verschillen tussen lidstaten. Zo hebben Polen, Zweden, Nederland, Hongarije, Portugal, Spanje, Letland en Litouwen een relatief groot deel van de cohesiefondsen toegewezen aan financiële instrumenten en hebben slechts drie lidstaten geen inzet van financiële instrumenten gepland.

De meeste financiële instrumenten zijn al opgezet en worden al gebruikt in de ondersteuning van EFRO- en CF-middelen, door middel van financiële producten als leningen, garanties en kapitaal, waarmee projecten in de praktijk worden ondersteund. Bijna 18 miljard euro van het EFRO en het CF is gekanaliseerd via financiële instrumenten. Dat is al meer dan de 11,3 miljard euro die via dergelijke instrumenten aan eindontvangers is betaald in de periode 2007–2013.

Hoe realiseren we deze betere toekomst? Hoe helpt de Commissie daarbij?

We blijven de ontwikkeling en uitvoering van financiële instrumenten ondersteunen die via programma's in het kader van het cohesiebeleid in alle lidstaten zijn gefinancierd. We staan voor de lidstaten klaar om hun vragen te beantwoorden, te helpen bij de uitvoering, ze te bezoeken en ze ondersteuning te bieden via het *fi-compass*-platform voor technische ondersteuning.

We moedigen lidstaten ook aan om onderling informatie uit te wisselen. De tool TAIEX-REGIO PEER 2 PEER is ontwikkeld om expertise uit te wisselen tussen instan-

ties die financiering in het kader van het EFRO en het CF beheren. Het helpt overheidsfunctionarissen die betrokken zijn bij het beheer van deze fondsen om kennis, goede praktijken en praktische oplossingen voor concrete problemen uit te wisselen en zo hun administratieve capaciteit te verbeteren en voor betere resultaten van de EU-investeringen te zorgen. Zo werd er in samenwerking met de Maltese beheersautoriteit een workshop voor meerdere landen georganiseerd over het initiatief voor het mkb, een financieel instrument op EU-niveau. Het doel van de workshop was om lidstaten bij elkaar te brengen die te maken hebben met vergelijkbare uitvoeringsproblemen.

Wat betreft de toekomst heeft de Commissie in mei 2018 het voorstel voor een Verordening gemeenschappelijke bepalingen aangenomen voor de programmeringsperiode 2021-2027. Momenteel vinden er interinstitutionele onderhandelingen plaats en wordt er goede vooruitgang geboekt in de voorbereiding voor de periode na 2020. Met de voorgestelde Verordening worden verschillende vereenvoudigingsmaatregelen geïntroduceerd om een snellere invoering van financiële instrumenten te stimuleren door bepalingen op elkaar af te stemmen en bij te werken, zodat de instrumenten beter en eenvoudiger kunnen worden geïmplementeerd en sneller kunnen worden opgezet. Voorbeelden van belangrijke nieuwigheden zijn betere mogelijkheden voor het combineren van financiële instrumenten en subsidies, meer flexibiliteit in het uitvoeren van *ex ante*-evaluaties, evenals vereenvoudigde regels voor subsidiabiliteit en rapportage. Ook krijgen lidstaten de mogelijkheid om een bijdrage te reserveren voor het InvestEU-programma.

Wat is het doel van fi-compass en hoe helpt het?

De Europese Commissie heeft in samenwerking met de Europese Investeringsbank het platform *fi-compass* opgericht, om adviesdiensten aan te bieden over financiële instrumenten in het kader van

de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF). *Fi-compass* is ontwikkeld om ESIF-beheersautoriteiten en andere uitvoerders te ondersteunen in het bieden van praktische kennis en leermiddelen, zoals persoonlijke trainingsseminars en andere evenementen waar ruimschoots kan worden genetwerkt.

We zijn 2019 begonnen met de organisatie van een gericht evenement over financiële instrumenten voor de ondersteuning van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie voor een groep beheersautoriteiten die in het kader van het FIRECE-project bij elkaar waren gebracht. Het doel is om de capaciteiten van de publieke sector en gerelateerde entiteiten te vergroten bij de planning van op gebieden gebaseerde, koolstofarme strategieën die voldoen aan de regionale doelstellingen voor energiebesparing uit EU-wetgeving en nationale wetgeving. Meer dan 50 vertegenwoordigers van betrokken beheersautoriteiten, nationale openbare banken en instellingen en andere belanghebbenden woonden het evenement bij.

Bovendien organiseren we ook elk jaar ons topevenement „FI Campus”, waar deelnemers zelf hun eigen individuele leercurriculum kunnen samenstellen door van de parallelle sessies die sessies bij te wonen die aansluiten op hun interesses, zoals casestudies, workshops, panel-discussies en fondsspecifieke sessies. Ook is dit voor deelnemers en genodigde deskundigen een unieke gelegenheid om te netwerken en ervaringen uit te wisselen. FI Campus 2018, waar werd besproken welke mogelijkheden voor financiële instrumenten er worden geboden in het kader van de Omnibusverordening, vond afgelopen december plaats in Brussel. Er deden meer dan 360 belanghebbenden mee uit alle EU-landen.

Hebt u succesverhalen voor ons? Hoe werkt fi-compass-ondersteuning?

Als eerste van de technische ondersteuningsonderdelen van *fi-compass* worden

met multiregionale ondersteuning projecten gefinancierd die zijn gericht op het mogelijke gebruik van financiële instrumenten in investeringsgebieden met prioriteit.

In het kader van het project inzake revolverende investeringen in steden zijn de gemeenschappelijke financieringsbehoeften van steden vastgesteld, waarbij de sectoren zijn geïdentificeerd waarin met financiële instrumenten projecten kunnen worden ondersteund in lijn met de beleidsprioriteiten van een stad.

Een projectcasestudy is gericht op het „Energiefonds Den Haag”, een stadfonds dat in 2013 in Den Haag werd ingesteld als onderdeel van het JESSICA-initiatief. Het heeft tot doel om door middel van leningen, garanties en kapitaalinvesteringen energieprojecten mede te financieren die zijn geïntegreerd in plannen voor duurzame stedelijke ontwikkeling. In totaal is er momenteel 18,4 miljoen euro geïnvesteerd, afkomstig uit nationale en Europese financieringsbronnen. Een van de succesfactoren was het besluit om het fonds te starten als proefproject, met in eerste instantie een beperkte omvang. Andere stadfondsen konden op deze ervaring voortborduren door op kleine schaal te starten en een bepaalde investeringsstrategie te testen met gematigde financiële toezeggingen.

Het project inzake revolverende investeringen in steden heeft ook een blauwdruk voor stadfondsen opgeleverd: een flexibel model dat kan worden aangepast aan de specifieke behoeften van steden in de hele EU om stedelijke ontwikkeling te ondersteunen (hierover meer in de volgende editie van *Panorama*). ■

MEER INFO

<https://europa.eu/!vK73RD>
<https://www.fi-compass.eu/>

Noordwest-Roemenië focust zich op duurzame regionale ontwikkeling

De regio Noordwest-Roemenië, geografisch en strategisch in Europa gelegen, is proactief betrokken bij de sectoren van de toekomst en blijft tegelijkertijd diep geworteld in haar geschiedenis en natuur.

De regio is een van de acht ontwikkelingsregio's van Roemenië en bestaat uit zes districten: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare en Sălaj. De regio is strategisch gelegen aan de grens met Hongarije en Oekraïne en naast de regio's in het midden, westen en noordoosten van Roemenië.

De regio is 34 159 vierkante kilometer groot, hetgeen overeenkomt met 14,32% van het totale oppervlak van het land, en heeft 2 730 132 inwoners. Het gebied wordt doorkruist door vijf Europese wegen, er wordt momenteel een snelweg aangelegd en er zijn drie internationale luchthavens. In dit grotendeels landelijke en diverse gebied gaan dynamische steden, bekende universiteiten en zakelijke infrastructuren hand in hand met lieflijke dorpen, prachtige landschappen en indrukwekkende historische gebouwen.

Attracties in het hele land

Noordwest-Roemenië is een van de schilderachtigere regio's van het land, dankzij bijvoorbeeld het Apusenigebergte en het bijzondere culturele en folkloristische erfgoed van het unieke etnografische gebied. Het is een multi-etnische regio waar Roemenen, Hongaren, Duitsers, Armeniërs, Roma en andere groepen naast elkaar leven.

De grootste steden van de regio zijn Cluj-Napoca — de op een na grootste stad van Roemenië (volkstelling 2011) — Baia Mare, Oradea, Zalău, Satu Mare en Bistrița. Ze worden gezien als regionale knooppunten voor economische ontwikkeling en als steden met een bijzonder cultureel en historisch erfgoed. Het gebied heeft drie grootstedelijke gebieden: Cluj-Napoca, Oradea en Baia Mare.

Wat betreft regionale economie neemt de regio Noordwest de vierde plek van het land in op het gebied van bbp en de vijfde als het gaat om export. De regio streeft ernaar om een van de meest dynamisch ontwikkelende regio's van het midden en oosten van Europa te worden. De ontwikkelde economie is gebaseerd op dienstverlening en industrie, kent de hoogste specialisatiegraad in elektrische machines en apparatuur en

< *Het stadhuis van Oradea is een van de vele mooie gebouwen in de historische Roemeense stad.*

exporteert veel producten, waaronder oliën en vetten, hout en houten producten, schoeisel en hoofdbedekking, meubels, optische, fotografische en cinematografische apparatuur en medische en chirurgische instrumenten en apparaten. Ook heeft de regio de hoogste concentratie IT-bedrijven buiten de hoofdstad van het land, Boekarest.

Roemenië heeft een van de grootste landbouwsectoren van Europa. De regio Noordwest neemt de zesde plek van het land in als het gaat om bebouwd gebied en biedt meer dan 340 000 arbeidsplaatsen in de landbouw, verdeeld over gewassen als granen, wortelgroenten, aardbeien, paddenstoelen, appels, perziken, nectarines en noten. De regionale viskwekerijen zijn verantwoordelijk voor een aanzienlijk aandeel (meer dan 25%) van de totale waarde aan visserijproducten van het land. De bosbouw neemt de vierde plaats in, hoewel de sector in het hele land te maken blijft houden met een zeer lage productiviteit als gevolg van verouderde apparatuur en een slecht wegennet.

Een andere grote sector in de regio is het toerisme. Door middel van cultuur-, zorg- en ecotoerisme worden de beschermde berggebieden en het natuurlijke en culturele erfgoed van de regio optimaal benut.

Hoewel het aantal personen dat een diploma behaalt in het hogere onderwijs en het aantal aanmeldingen voor universiteiten terugliep (2014), heeft de regio na Boekarest nog steeds het grootste aantal onderzoeks-, ontwikkelings- en innovatie-instituten. Van de bijna 3 500 medewerkers op het gebied van RDI (2014) was bijna de helft vrouw. Dat is ruim hoger dan het EU-gemiddelde. ■

MEER INFO

<http://www.nord-vest.ro/>

HET ONTWIKKELINGSAGENTSCHAP VAN DE REGIO EN DE REGIONALE ONTWIKKELINGSRAAD NOORDWEST

Het ontwikkelingsagentschap van de regio Noordwest is een als overheidsinstantie met bedrijfsstatus opgerichte onafhankelijke regionale organisatie die actief is op gebieden die verband houden met regionale ontwikkeling. Het agentschap heeft zijn eigen waarden en missieverklaring, die leidend zijn voor zijn activiteiten. De belangrijkste doelstellingen van het agentschap zijn onder meer het verminderen van regionale ongelijkheden, het ondersteunen van de duurzame en economische ontwikkeling van de regio en het verbeteren van interne, interregionale, Europese en internationale samenwerking.

Tot de belangrijkste bevoegdheden van het agentschap behoort onder andere het ontwerpen van regionale ontwikkelingsplannen en -strategieën. In de loop van de tijd heeft het agentschap, samen met de regionale planningscommissies, strategische plannen voor regionale ontwikkeling voor de programmeringsperiodes 2000-2002, 2004-2006, 2007-2013 en 2014-2020 opgesteld.

Met betrekking tot regioprogramma's was het agentschap de uitvoeringsautoriteit voor pretoetredingsfondsen voor PHARE- en overheidsprogramma's voor economische en sociale cohesie van 1999 tot en met 2006.

Van 2007 tot en met 2013 fungeerde het agentschap als tussenpersoon voor het regionaal operationeel programma ROP-REGIO, dat werd medegefinancierd vanuit het structuurfonds; de beheersautoriteit voor het ROP voor de periode 2007-2013 was het ministerie van regionale ontwikkeling en openbaar bestuur.

Voor de periode 2014-2020 is het agentschap de tussenpersoon voor 2014-2020 ROP-REGIO, dat is medegefinancierd vanuit het structuurfonds; de beheersautoriteit voor het ROP voor 2014-2020 is het ministerie van regionale ontwikkeling en openbaar bestuur.

De **regionale ontwikkelingsraad** is het besluitvormingsorgaan op regionaal niveau en een vrijwillige partnerschap van lokale gemeenschappen in de zes districten die samen de regio vormen.

Investeren in sociale cohesie

Panorama vroeg Marcel Boloş, directeur-generaal van het ontwikkelingsagentschap van de regio Noordwest, naar zijn mening over de gevolgen die het cohesiebeleid, EU-investeringen en regionale financiering hebben gehad – en blijven hebben – op zijn regio.

Hoe verandert ESIF-ondersteuning de levenskwaliteit in uw steden en regio? Kunt u een paar voorbeelden geven van succesverhalen?

De regio Noordwest heeft een strategische ligging in Europa en Roemenië en is actief betrokken bij de sectoren van de toekomst, maar is tegelijkertijd diep geworteld in haar geschiedenis. Dynamische steden, beroemde universiteiten en infrastructuren voor bedrijven en recreatie gaan hand in hand met schilderachtige dorpen, schitterende landschappen en indrukwekkende monumenten. Het belangrijkste doel van de regio voor de periode 2014-2020 is om de regionale economie te laten groeien door middel van multidimensionale en geïntegreerde ontwikkeling om intra- en interregionale ongelijkheden te verminderen en de levensstandaard in de regio te verhogen.

Door middel van het operationeel programma van het Europees Fonds voor

Regionale Ontwikkeling ligt in de periode 2014-2020 de focus op verschillende gebieden waar financiering van essentieel belang is voor het verbeteren van de levenskwaliteit van bewoners van de zes districten in de regio Noordwest: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare en Sălaj.

In de periode 2014-februari 2019 werden gesubsidieerde projecten gestart op de hierna genoemde gebieden. Ze worden momenteel uitgevoerd: i) het stimuleren van technologieoverdracht; ii) het verbeteren van het concurrentievermogen van kleine en middelgrote ondernemingen; iii) het verminderen van koolstofuitstoot; iv) het ondersteunen van duurzame stedelijke ontwikkeling; v) het duurzaam behoud en gebruik van cultureel erfgoed; vi) het verbeteren van het wegennet dat van belang is voor de regio; vii) het ontwikkelen van duurzaam toerisme; viii) het ontwikkelen van de gezondheidsinfrastructuur en sociale infrastructuur; ix) het verbeteren van de

onderwijsinfrastructuur; en x) het ondersteunen van de vernieuwing van kleine en middelgrote steden.

Van de succesvol afgeronde projecten uit het regionaal operationeel programma voor de periode 2007-2013 wil ik graag de volgende speciaal vermelden: „Ontwikkeling van recreatief toerisme door middel van de aanleg van het thermen- en wellnessresort Nymphaea in Oradea”, „Restauratie van het historische monumentale Simion Bărnuțiu-park en het casino in de stad Cluj-Napoca” en „De aanleg van het Duitslandcentrum in Bistrița door middel van renovatie van het Silversmith-huis”.

Welke factoren hebben bijgedragen aan de succesvolle uitvoering van praktische EU-investeringen?

Samenwerking tussen lokale instellingen (districtsraden, stadhuizen), regionale instellingen als het ontwikkelingsagentschap van de regio Noordwest, nationale instellingen (beheersautoriteiten) en Europese instellingen (de Commissie en het Parlement) was erg belangrijk.

Tegelijkertijd hebben we ons gericht op het krijgen van inzicht in wat potentiële en bestaande begunstigen nodig hebben, door ze te helpen levensvatbare projecten voor te stellen en uit te voeren, projecten die bijdragen aan het behalen van het belangrijkste doel van de regio:

< De Crişul Repede-rivier slingert door het centrum van Oradea.

intra- en interregionale ongelijkheden verminderen en de levensstandaard verhogen.

Bovendien was het van essentieel belang om een rechtstreekse koppeling te creëren tussen lokale en regionale instellingen enerzijds en de particuliere sector en de zakenwereld anderzijds. Daarvoor maakt het ontwikkelingsagentschap van de regio twee IT-platformen beschikbaar voor begunstigden en partners.

Het DG REGIO-controleplatform (<https://regio.nord-vest.ro>) geeft in realtime informatie over het uitvoeringsstadium van projecten die worden beschouwd als prioritaire thema's voor de ontwikkeling van de regio.

Op het platform „INNO — een andere kijk op zakelijke netwerken” voor regionale investeringen (zie pagina 20) (<https://www.inno.ro>) ten slotte worden oplossingen geboden voor acute problemen, zoals toegang tot financieringsbronnen, het vinden van zakelijke partners, technologieoverdracht, werving en training.

Wat zijn volgens u, op basis van uw ervaringen, de belangrijkste boodschappen voor een cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 dat nauw aansluit op gebieden/regio's met specifieke geografische kenmerken?

Ik ben ervan overtuigd dat de reeds door de Europese Commissie voorgestelde modernisering van het cohesiebeleid ook veel voordelen met zich mee zal brengen voor de regio Noordwest in Roemenië. Het verminderen van de bureaucratie, het bieden van eenvoudigere manieren om betaalverzoeken te doen en de invoering van een enkel regelgevingskader voor de fondsen die beschikbaar zijn voor de regio's, waren al zeer welkom.

Welke factoren zijn volgens u, gebaseerd op uw ervaring met het uitvoeren van regionale investeringen, belangrijk om het potentieel en de middelen van regio's met specifieke geografische eigenschappen beter te ondersteunen?

Volgens mij is het voor het ondersteunen en benutten van het specifieke potentieel van regio's met specifieke geografische kenmerken onder andere zeer belangrijk dat lokale, regionale en nationale bestuursinstanties op deze gebieden begrijpen over welke voordelen ze beschikken en hoe ze daar gebruik van kunnen maken, door subsidies te verlenen, investeringen aan te trekken en toerisme te bevorderen.

Tegelijkertijd moet zeer nauwe, grensoverschrijdende samenwerking worden uitgebreid naar andere regio's die grenzen aan grensgebieden, waar de gebieden met specifieke geografische kenmerken regio's uit verschillende EU-lidstaten omvatten.

Ten slotte moet er een lokale benadering worden gehanteerd voor de ontwikkeling van de desbetreffende regio, die is ontworpen om de ontwikkeling van aangrenzende regio's aan te vullen en zodoende bij te dragen aan het realiseren van de regionale cohesie die we allemaal willen. ■

NOG STEEDS GOED BEZIG

Volgens Emil Boc, burgemeester van Cluj-Napoca, loopt de weg naar welvaart voor alle Europese burgers en naar de consolidatie van de Europese Unie via het cohesiebeleid. Het cohesiebeleid moet worden behandeld als een voorrangsbepaald waar het lot van de EU van afhangt.

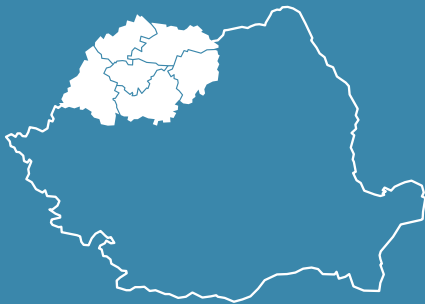
In Cluj-Napoca werden de meeste van de belangrijke projecten waarmee we de strategische doelstellingen voor een betere levenskwaliteit voor onze bewoners konden uitvoeren en bereiken, gefinancierd door programma's in het kader van het cohesiebeleid.

Voor de periode 2021-2027 kan een nieuw samenwerkingsinstrument, het „Stedelijk Europa”-initiatief voor samenwerking tussen steden, toegang geven tot de financiering van onze projecten voor innovatie en stedelijke mobiliteit, zodat we door kunnen gaan met het werk dat we tot nu toe hebben gedaan.

Het is heel belangrijk dat het cohesiebeleid blijft bestaan en in de toekomst wordt uitgebreid, aangezien het rechtstreeks gevolgen heeft voor het leven van iedereen in de EU. Ook het vereenvoudigen van de processen zou als een doelstelling kunnen worden gezien, evenals het aanhouden van het „n+3”-model voor het komende financiële begrotingsjaar.

Noordwest-Roemenië

De regio, een vereniging van zes districten die samen een oppervlakte van 34 160 vierkante kilometer beslaan, laat zich leiden door de beginselen van duurzame ontwikkeling, respect voor tradities en historisch, natuurlijk en gebouwd erfgoed en de voordelen van haar etnische, culturele en religieuze diversiteit.

BEVOLKING: 2,7 miljoen inwoners, hetgeen overeenkomt met circa 13% van de totale bevolking van het land. Bijna 75% daarvan bestaat uit Roemenen. De rest zijn Hongaren, Roma, Oekraïners en Duitsers.

ARBEIDSMARKT: in 2015 kende het land een werkgelegenheidsgraad van 42,33%, tegen 45,88% in de regio. Daarvan was 28,16% werkzaam in de landbouw, 23,04% in de industrie, 13,02% in de handel en 6,48% in de bouw.

ECONOMIE: in 2014 bedroeg het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking in KKS 13 100 KKS/bewoner. Dat is 48% van het EU-gemiddelde en de 4^e plaats in Roemenië als geheel. De internationale handelsuitvoer liep uiteen van machines en mechanische werktuigen, elektrisch materieel, audio- en videorecorders (34% van de totale uitvoer van de regio), via overige artikelen en meubels, basismetalen, textiel en kleding, tot kunststof- en rubberproducten (6%). Ook kende de regio een comparatief voordeel in producten als oliën en vetten, hout, textiel, schoeisel, elektrische machines en werktuigen en meubels.

HOGER ONDERWIJS, ONDERZOEK EN INNOVATIE: slechts 3,49% van de bevolking heeft hoger onderwijs gevolgd. In 2014 nam het aantal studenten (aan de acht geaccrediteerde openbare hogere onderwijsinstellingen/universiteiten) met 9,26% af naar 90 418, tegen een afname van 7,56% op nationaal niveau (2005-2014). De regio heeft echter het op een na grootste aantal RDI-eenheden van Roemenië, goed voor 9% van de nationale uitgaven in onderzoek, technologie, ontwikkeling en innovatie (OTOI) in 2013.

Het aandeel innovatieve ondernemingen is aanzienlijk gedaald, van 27% van het totale aantal ondernemingen in de periode 2004-2010 tot slechts 12% in 2012. Het eindigt daarmee landelijk gezien op de laatste plaats.

In 2014 waren 3 485 mensen werkzaam in RDI, waarvan 2 280 onderzoekers. Bijna de helft van alle RDI-medewerkers is vrouw (48,6%), hetgeen veel hoger is dan het EU-gemiddelde (35%).

De regio heeft 26 mkb's per 1 000 bewoners, tegen 23 in Roemenië en 44 in de EU-28. Ondersteuningsstructuren omvatten 15 geaccrediteerde industrieparken met 178 ondernemingen, waar 10 000 mensen werkzaam zijn. Er is ook een technologiepark: Liberty Park, een particulier initiatief dat erop is gericht om verbinding en communicatie tussen ondernemingen in gerelateerde velden mogelijk te maken. Tetapolis Park is gebaseerd op een samenwerking tussen lokale overheden en universiteiten in Cluj-Napoca. Hanna Instruments is een particulier wetenschapspark van een multinational bedrijf dat laboratoriumapparatuur en analyse-instrumenten ontwikkelt. De regio huisvest ook drie starterscentra en vier belangrijke logistieke parken, en ondersteunt clusterinitiatieven in activiteiten en projecten op het gebied van water, ITC, meubels, energie, landbouw en cosmetische producten.

OVERIGE BELANGRIJKE SECTOREN: meer dan 340 000 regionale werkenden zijn werkzaam in de landbouw, waarin granen, wortelgroenten, aardbeien, paddenstoelen, fruit en noten domineren. Regionale viskwekerijen zijn verantwoordelijk voor 25% van de totale waarde van de visserijproducten van Roemenië. De bosbouw neemt wat nationaal bosbouwgebied de vierde plaats in. Toerisme speelt een zeer grote rol in de regio, met bezoekers die het grote aantal musea, kastelen, forten en religieuze locaties komen bekijken, evenals de stedelijke architectuur. Met 14 gecertificeerde resorts, medische centra en spa's is ook gezondheidstoerisme een grote bron van aantrekkingskracht. Het agritoerisme vaart wel op de wijdverspreide beschermde natuurgebieden in de Marmarosj-, Apuseni- en Rodna-gebergten.

FORT VAN ORADEA GERENOVEERD TOT EUROPEES TOERISTENCOMPLEX

Het doel van de vernieuwing van het fort van Oradea in het district Bihor was om dit belangrijke monument, en de 1.000 jaar geschiedenis ervan, weer op de nationale, regionale en internationale toeristenkaart te zetten. Dankzij financiering ter waarde van ongeveer 36.780.329 Roemeense leu (ongeveer 7.725.158 euro), waaronder 23.197.387 Roemeense leu (4.871.953 euro) van het EFRO, is het een representatief regionaal centrum voor cultureel erfgoed en toerisme geworden. Het terrein huisvest nu de kantoren van de lokale overheid, lokale en culturele instellingen en ngo's, die, naast de bewoners en bezoekers van Oradea, allemaal begünstigden waren van het project.

Bovendien trekt het renovatieproject op regionaal en lokaal niveau aanvullende inkomstenbronnen aan en levert het nieuwe werkgelegenheid op in de culturele en toeristische sector en de daaraan gerelateerde economische sectoren. Toen het project in 2015 eindigde, waren er 119 arbeidsplaatsen gecreëerd of in stand gehouden en waren er 19 arbeidsplaatsen in het cultureel toerisme gevormd. In 2018 was het aantal toeristen op de locatie met 300% toegenomen, waardoor aanvullende inkomstenstromen op regionaal en lokaal niveau werden aangetrokken en nieuwe werkgelegenheid werd gecreëerd in de culturele en toeristische sector en in de daaraan gerelateerde economische sectoren.

GESLAAGD: HET WELLNESS- EN SPACOMPLEX „NYMPHAEA” IN ORADEA

Toen het Nymphaea-project in 2016 werd afgerond, breidde een gevoel van welzijn zich uit tot buiten de stad Oradea in het district Bihor. Het grootste waterpark van deze regio in Europa is niet alleen een fantastische attractie voor de lokale gemeenschap, ook bezoekers en bedrijven van verder weg profiteerden van de voordelen ervan.

Of mensen nu een adrenalinekick willen, een kalme, ontspannende en helende omgeving, of beide, in Aquapark Nymphaea is op een terrein van zeven hectare met de nieuwste technologieën om een fascinerende, leuke waterwereld gecreëerd. Tot de attracties behoren 10 glijbanen, 15 zwem- en relaxbaden, speelgebieden voor kinderen, zes sauna's, massagesalons, een Turks bad, sportvelden en restaurants.

Met een begroting van 88.342.934 Roemeense leu (18.555.966 euro), waarvan 32.343.888 Roemeense leu (6.793.663 euro) afkomstig uit het EFRO, heeft het project geleid tot een toename van het gemiddelde aantal toeristen aan het Nymphaea-complex van 100% en zijn er 50 arbeidsplaatsen gecreëerd.

www.aquapark-nymphaea.ro/

INNO.RO — EEN ANDERE KIJK OP ZAKELIJKE NETWERKEN

Het doel van dit platform is om een dynamisch online ecosysteem te creëren waarin ontwikkelingsmogelijkheden voor de leden kunnen worden geïdentificeerd en gecreëerd. Het platform werd ontwikkeld door de afdeling voor regionale investeringen en innovatieve financiële instrumenten van het ontwikkelingsagentschap van de regio Noordwest.

Een volwassen en concurrerend ondernemingsklimaat heeft digitale communicatieknooppunten nodig waarin snel en eenvoudig informatie en middelen kunnen worden uitgewisseld. Het vormen van een gemeenschap van professionals via een online platform, en het bieden van tools en oplossingen die zijn afgestemd op huidige technologieën, zijn daarbij een natuurlijke reactie op bestaande marktbehoeften.

Het platform kwam voort uit de behoefte aan een online ecosysteem dat belanghebbenden, start-ups, onderzoekers, lokale overheden, grote bedrijven, banken en ontwikkelaars in staat zou stellen om in een hoogwaardige, innovatieve zakelijke omgeving snel en efficiënt met elkaar in contact te komen.

INNO is onze regionale oplossing om een globale uitdaging aan te pakken: hoe kunnen we de nieuwste zakelijke oplossingen gebruiken om het potentieel van kapitaal en personele middelen te benutten in een concurrentieomgeving? Met het platform wordt een zakelijke omgeving omgezet in een zakelijke gemeenschap. Het dynamische digitale knooppunt en de online hub combineren economische, academische en administratieve oplossingen en ondernemersoplossingen voor de 21e eeuw. Elke module biedt specifieke gereedschappen en oplossingen waarmee vandaag al kan worden voldaan aan de behoeften van de markt van morgen. Er zijn zes verschillende modules, een breed scala aan middelen en een reeks profieltypen, die allemaal toegankelijk zijn voor doorsnee gebruikers.

Er is begeleiding beschikbaar in het krijgen van toegang tot financieringsbronnen, het vinden van geschikte zakelijke partners, werving en training, efficiënte technologieoverdracht, versnelde innovatie en nog veel meer.

Tegelijkertijd met het platform hebben we ook de mobiele applicatie INNO (verkrijgbaar in de App Store en Google Play) ontwikkeld, waarmee we in eerste instantie gebruikers voorzien van nieuws over de onderwerpen van INNO.RO en meldingen sturen over het platform. De applicatie is voortdurend in ontwikkeling en in toekomstige versies zullen gebruikers er alle activiteiten op het platform mee kunnen beheren.

Het huidige model is slechts de eerste stap in de ontwikkeling van het benodigde online ecosysteem. Aanbevelingen van gebruikers of suggesties voor verbetering worden aangemoedigd. We nodigen u uit een account te maken, het platform te gebruiken en ons feedback te geven!

www.inno.ro

ZELFBEDIENINGSPUNTEN VOOR FIETSVERHUUR IN CLUJ

In het district Cluj hebben de gemeente Cluj-Napoca en de gemeenschappen Florești en Apahida hun krachten gebundeld en een aaneensluitend netwerk van paden en routes gecreëerd van ongeveer 52 kilometer. Om goedkeuring voor het project te krijgen werd een campagne gevoerd om de fiets te promoten in het hele grootstedelijk gebied. Het totale budget van 14 422 085 Roemeense leu (3 031 224 euro), waaronder 8 926 309 Roemeense leu (1 876 114 euro) uit het EFRO, werd gebruikt om 10,81 kilometer aan nieuwe fietspaden aan te leggen en 50 zelfbedieningspunten voor fietsverhuur te creëren. Bovendien produceerde en verspreidde het projectteam 30 000 brochures en een promotiefilm.

Begunstigden van het initiatief waren onder andere bewoners van het grootstedelijk gebied, de fietsgemeenschap, studenten en andere groepen in tijdelijke huisvesting, en de zakelijke gemeenschap. Als resultaat van het project meldden zich in slechts één jaar tijd 6 000 gebruikers aan voor de regeling.

www.primariaclujnapoca.ro; www.clujbike.eu

CENTRAAL PARK „VERGROENT” DE KWALITEIT VAN HET LEVEN IN DE STAD IN BAIJA MARE

In het district Maramureş waren de ingezetenen van de gemeente Baia Mare en aangrenzende districten de belangrijkste begunstigen van het nieuwe, centraal gelegen openbare park. Dat werd door middel van hergebruik, een nieuwe vormgeving en verbeteringen van de ruimte omgevormd tot een recreatiegebied. Het EFRO ondersteunde het project met 10 114 404 Roemeense leu (2 124 795 euro). Het totale budget bedroeg 15 921 814 Roemeense leu (3 344 795 euro) en het doel was om zowel lokale gemeenschappen als bezoekers van het gebied te laten profiteren.

Om het park en het tentoonstellingscentrum voor cactussen vorm te geven, werden bomen, hagen en zaailingen geplant, vier tribunes en drie pergola's gebouwd en een speeltuin voor kinderen, voetpaden en een irrigatiesysteem aangelegd, allemaal met als doel om de beschikbare groenvoorziening per bewoner te vergroten. De nieuwe faciliteiten zijn met name aantrekkelijk voor aankomend artiesten, die hun werk op drie speciaal aangewezen plekken kunnen tentoonstellen, en voor schoolkinderen tijdens plantkunde- en milieulessen in de onderwijsfaciliteiten van het park.

www.baiamare.ro

DIEPGRAVENDE HERVORMING VAN DE OPENBARE TUINEN VAN ORADEA OP HET PIAȚA UNIRII

Piața Unirii, oftewel „eenheidsplein”, is een symbolisch gebied in de gemeente Oradea met vele weelderige historische monumenten. De werkzaamheden in het kader van het project veranderden het imago van het plein, waar bewoners, bezoekers en toeristen van profiteren, evenals de instellingen en bedrijven die er een kantoor hebben.

Sinds de grootschalige renovatie van het plein in 2015 is het het historische en culturele centrum van de stad en trekt het duizenden toeristen vanwege zijn historische monumenten en paleizen, maar ook om zijn moderne restaurants en cafés. EFRO-financiering voorzag in 14 378 829 Roemeense leu (3 022 028 euro) van het totale budget van 24 084 363 Roemeense leu (5 061 517 euro), waarmee elf nieuw gecreëerde blijvende arbeidsplaatsen konden worden gefinancierd en de aantrekkingskracht van de centrale locatie kon worden verbeterd voor culturele evenementen en economische activiteiten.

www.oradea.ro

Ondersteuning vanuit het cohesiebeleid voor schone energie op EU-eilanden

Eilanden, waar ongeveer 15 miljoen Europeanen wonen, kunnen voorop lopen in de transitie naar schone energie, door nieuwe technologieën toe te passen en innovatieve oplossingen te implementeren. De EU ondersteunt ze daarbij door nieuwe mogelijkheden te bieden voor groei en werkgelegenheid.

CLEAN ENERGY
FOR EU ISLANDS

De Europese Commissie werkt aan de ontwikkeling en ondersteuning van het potentieel voor schone energie van de gemeenschappen op Europese eilanden.

In de Klimaatovereenkomst van Parijs wordt erkend dat eilanden zeer kwetsbaar zijn voor klimaatverandering en te afhankelijk van fossiele brandstoffen en geïmporteerde energie. Er zijn meer dan 2200 bewoonde eilanden in de EU. Hoewel ze toegang hebben tot hernieuwbare energiebronnen als wind-, zonne- en golfenergie, zijn veel ervan voor hun energievoorziening afhankelijk van dure, geïmporteerde fossiele brandstoffen.

Veel Europese eilanden zijn kleine, geïsoleerde systemen die kleine markten vormen. De eilanden, waar ongeveer 15 miljoen Europeanen wonen, kunnen echter voorop lopen in de transitie naar schone energie, door nieuwe technologieën toe te passen en innovatieve oplossingen te implementeren.

Eilanden en eilandregio's vormen immers een specifiek geval als het gaat om energiebeleid, vanwege hun isolatie, en vanwege hun potentieel om nieuwe oplossingen te testen en demonstreren.

» *Eilanden kunnen voorop lopen in de transitie naar schone energie, door nieuwe technologieën toe te passen en innovatieve oplossingen te implementeren.* »

Het initiatief nemen

Het initiatief voor schone energie voor EU-eilanden, uit de strategie voor een energie-unie, biedt een kader voor de lange termijn om eilanden te helpen hun eigen duurzame, goedkope energie op te wekken. Dit leidt tot:

- › **lagere energiekosten**, een veel hogere productie van hernieuwbare energie en de bouw van faciliteiten voor energie-opslag en vraagresponssystemen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de nieuwste technologieën;
- › **meer energiezekerheid voor de eilanden**, die minder afhankelijk worden van import;
- › **een betere luchtkwaliteit**, minder broeikasgasemissie en minder gevolgen voor de natuurlijke omgeving van de eilanden; en
- › **het creëren van nieuwe werkgelegenheid** en zakelijke kansen, hetgeen de economische zelfvoorziening van de eilanden stimuleert.

Het initiatief voor schone energie voor EU-eilanden werd in mei 2017 geïntroduceerd op Malta, waar de Europese Commissie en 14 EU-lidstaten¹ een politieke verklaring ondertekenden. Ook andere lidstaten zijn uitgenodigd om mee te doen.

In 2018 werd een speciaal secretariaat opgericht voor het initiatief. Dit biedt eilanden uitgebreide begeleiding in het snel opstarten en vooruithelpen van hun transitie naar schone energie. Deze begeleiding vindt plaats in de vorm van methodologie voor betrokkenheid van belanghebbenden, ondersteuning bij de voorbereiding van transitieagenda's,

capaciteitsontwikkeling, technische ondersteuning bij de ontwikkeling van projecten en financiële plannen en netwerk- en gemeenschapsvormingsmogelijkheden.

Na een oproep in februari 2019 werden 26 proefprojecten geselecteerd om ondersteuning te krijgen bij het voorbereiden van agenda's voor de transitie naar schone energie. In een eerste fase zullen zes eilanden, namelijk de **Araneilanden** (Ierland), **Cres-Lošinj** (Kroatië), **Sifnos** (Griekenland), **Culatra** (Portugal), **Salina** (Italië) en **La Palma** (Spanje), hun agenda's opstellen en publiceren. Dit doen ze vóór de zomer van 2019. De overige twintig eilanden, in Ierland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Italië, Portugal, Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk, doen dat vóór de zomer van 2020.

De 26 eilanden werden geselecteerd aan de hand van hun potentieel om met ondersteuning van het secretariaat een hoogwaardig transitieproces op te zetten. Om gedurende de komende jaren zoveel mogelijk Europese eilanden te inspireren, is speciale aandacht gegeven aan het meenemen van eilanden met een groot aantal geografische en contextuele omstandigheden.

EU-financiering voor investeringen in schone energie, inclusief op eilanden, is bijvoorbeeld beschikbaar via het cohesiebeleid, Horizon 2020, het LIFE-programma, het Europees Fonds voor strategische investeringen en de Connecting Europe Facility.

Ondersteuning op maat in het kader van het cohesiebeleid

Het initiatief voor schone energie voor EU-eilanden past heel goed in de doelstellingen van het cohesiebeleid voor econo-

1) Estland, Griekenland, Spanje, Duitsland, Denemarken, Frankrijk, Kroatië, Ierland, Italië, Cyprus, Malta, Portugal, Zweden, Finland

HERNIEUWBARE-ENERGIEBRONNEN IN OPKOMST IN AGIOS EFSTRATIOS („AI STRATIS”), GRIEKENLAND

Het doel van het project voor een groen eiland van Ai Stratis, dat wordt medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, is om ten minste 85% van het energieverbruik van het eiland afkomstig te laten zijn van wind- en zonnestroomsystemen. Net als veel andere Griekse eilanden die zich ver van het vasteland bevinden, is ook Ai Stratis niet aangesloten op het nationale elektriciteitsnet. Tot nu toe was het afhankelijk van dieselgeneratoren van de openbare elektriciteitsmaatschappij. Op het eiland zullen wind- en zonnestroomsystemen worden geïnstalleerd.

Een groot turbine- en zonnestroompark zal elektriciteit produceren, waarbij het overschot zal worden omgezet in thermische energie en vervolgens worden opgeslagen in tanks. Na de bouw van een nieuw verwarmingsnetwerk zullen de gebouwen en huizen op het eiland met het systeem worden verwarmd. Het project, dat in 2017 van start ging en een totaal budget heeft van 8,5 miljoen euro, wordt naar verwachting in 2022 (met een testsessie) afgerond. Tot nu toe is wetgeving voltooid om het project aan te wijzen als proefproject, zijn het hybride station en de stadsverwarming onderzocht en zijn relevante belanghebbenden geraadpleegd over interconnectie-, beheer- en prijswaardes.

mische, sociale en territoriale cohesie in de EU. Het beleid levert een belangrijke bijdrage aan de praktische uitvoering van de energie-unie, waaronder op EU-eilanden.

Hieronder vallen ook investeringen in energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, slimme energie-infrastructuur en de verschuiving naar een gedecarboniseerde vervoersector, evenals koolstofarm(e) onderzoek en innovatie. Deze investeringen dragen niet alleen bij aan de doelstellingen van de energie-unie en helpen lidstaten niet alleen hun EU-doelen voor klimaat en energie te behalen, maar komen ook ten goede aan regionale ontwikkeling, concurrentiever-

mogen, groei en werkgelegenheid, terwijl ze tegelijkertijd energiearmoede aanpakken en de zekerheid van de energievoorziening verbeteren. Dit zijn ook allemaal belangrijke voordelen voor eilanden.

Het cohesiebeleid biedt door zijn aard een structureel antwoord voor de lange termijn op de uitdagingen waarmee verschillende regio's, waaronder eilanden, te maken krijgen. De programma's maken benadering op maat mogelijk, die worden ontwikkeld in samenwerking met de belangrijkste actoren in het veld en die ook kunnen worden aangepast aan veranderende omstandigheden.

Een ander element dat voor veel eilanden zeer belangrijk kan zijn, is dat met het cohesiebeleid een speciale nadruk wordt gelegd op plaatsgebaseerde innovatie waarin wordt voortgebouwd op strategieën voor „slimme specialisatie”. Hierdoor is het het belangrijkste EU-beleid waarmee territoriale cohesie actief wordt ondersteund en waarmee op de lange termijn wordt geïnvesteerd in gebieden met specifieke geografische eigenschappen.

De macroregionale strategieën van de EU, die betrekking hebben op de regio's Alpegebied, Baltische Zee en Donau en de Adriatisch-Ionische regio, en op Europese territoriale samenwerking (Interreg), kunnen ook een belangrijke rol spe-

len, door energiekwesties verder te bevorderen en ondersteunen, onder andere door kennis en ervaringen uit te wisselen tussen eilanden.

Het uitvoeren van hoogwaardige praktische energieprojecten is de sleutel tot succes, met name om tastbare verbeteringen te realiseren voor burgers en bedrijven en om het decarboniseren van EU-eilanden te versnellen. In deze context kunnen de werkzaamheden van het initiatief voor schone energie voor EU-eilanden zeer nuttig zijn. De ontwikkeling van agenda's voor de transitie naar schone energie, capaciteitsopbouw en technische ondersteuning voor deelnemende eilanden, evenals de uitwisseling van ervaringen en ideeën betekenen dat dit

OP WEG NAAR SCHONER TRANSPORT IN GOTLAND, ZWEDEN

Het project voor duurzaam transport, dat wordt medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, is erop gericht om op het eiland Gotland de energie-efficiëntie te verbeteren en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Het project is met name gericht op het nationale doel om de klimaateffecten van de transportsector in Zweden in 2030 met 70% te hebben verminderd. Met het project wordt geprobeerd het mkb te bereiken dat rechtstreeks actief is in het wegtransport of waar met machines wordt gewerkt die worden gebruikt voor industriële of bouwkundige doeleinden. Het doel is om deze bedrijven te helpen hun activiteiten voor meer energie-efficiëntie te verbeteren, door lezingen en workshops te organiseren en advies te geven over energie-efficiëntie.

In een ander onderdeel van het project ligt de nadruk op verder gebruik van openbaar vervoer, waaronder oplossingen voor verbeterde intermodale mobiliteitsoplossingen. Het totale budget voor het project, dat loopt van 2018 tot en met 2021, bedraagt ongeveer 1 miljoen euro. Op de langere termijn zal het project voor duurzaam transport tot doel hebben om de klimaatgevolgen van transport op het eiland te beperken door middel van verbeterde energie-efficiëntie en meer gebruik van hernieuwbare energie.

<https://klimatsynk.se/projektportfoljer/hallbara-transporter/hallbara-transporter.html>

SICILIË EN MALTA OVERBRUGGEN SAMEN DE KLOOF NAAR HERNIEUWBARE ENERGIE

In het project over scenario's voor hernieuwbare energie op eilanden, dat werd medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, werden gezamenlijke strategieën vastgesteld om de kloof te overbruggen tussen het gebruik van hernieuwbare energie op Sicilië en Malta en het gemiddelde Europese gebruik, en om technologieoverdracht en goede praktijken aan te moedigen. Bovendien werden er maatregelen getroffen om energiestrategieën uit milieukundig en sociaal-economisch oogpunt te vergelijken en te evalueren en om een actieplan voor een grotere verspreiding van hernieuwbare-energiebronnen vast te stellen en te implementeren.

In het kader van het project werd een milieukundige, sociaal-economische databank gecreëerd, die was gekoppeld aan

het gebruik van hernieuwbare-energiebronnen. In een hernieuwbare-energieatlas werden bovendien installaties en goede praktijken op Maltees grondgebied en in de Siciliaanse provincies Agrigento en Regusa in kaart gebracht. Ook twee rondleidingen over hernieuwbare energie, waarin universiteitsstudenten en onderzoekers kennismaakten met de belangrijkste centrales voor hernieuwbare energie, leidden tot de uitwisseling en verspreiding van goede praktijken. Een energieforum, een workshop tijdens een plenaire vergadering en vier groepen belanghebbenden met ondernemers, technici, politici en burgers leverden ook strategieën op voor de invoering van hernieuwbare energie. Ten slotte werd in elk gebied een netwerk met uitwisselingspunten voor hernieuwbare energie opgezet waarin partners aan weerszijden werden betrokken, om voorlichting te geven en het bewustzijn over hernieuwbare energie te vergroten. Het project liep van 2011 tot en met 2012 en had een totaal budget van 0,6 miljoen euro.

<https://bit.ly/2TLqZ76>

een efficiënt middel kan zijn om een toevoerkanal voor hoogwaardige projecten op te zetten waarvoor medefinanciering in het kader van het cohesiebeleid kan worden aangevraagd.

Zo is **Menorca** in Spanje bijvoorbeeld bezig de decarbonisatiestrategie voor 2030 verder te verbeteren en bij te werken en krijgt het daar, als een van de hierboven genoemde proefregio's, ondersteuning bij van het secretariaat. Er is goede vooruitgang geboekt in de decarbonisatiestrategie. Het doel daarvan is om vóór 2030 een aandeel van 85% aan hernieuw-

bare bronnen in de elektriciteitsproductie te realiseren en om het gebruik van fossiele brandstoffen en elektrificatie van transport en gebouwen aanzienlijk te beperken. Daarnaast is een uitgebreide set maatregelen ingesteld om het elektriciteitssysteem geschikt te maken voor een dergelijk groot aandeel hernieuwbare energie, inclusief opslag in accu's. Ook heeft de strategie tot doel om een reeks bijkomende voordelen te realiseren, zoals voorzieningszekerheid, sociale participatie, voordelen voor de lokale economie en werkgelegenheid, milieuduurzaamheid en integratie in het landschap en erfgoed van het eiland, aangezien de UNESCO Menorca heeft uitgeroepen tot biologisch beschermd gebied.

De Commissie ondersteunt de inspanningen bovendien directer, door mee te doen aan discussies over het naar voren brengen van de strategie, het optimaal inzetten van beschikbare EU-financiering (waaronder het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) en het gebruikmaken van particuliere investeringen. In januari 2019 vond ter ondersteuning van de werkzaamheden een gezamenlijk bezoek plaats van vertegenwoordigers van de directoraten-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling en Energie. De uitwisselingen zullen worden voortgezet.

Het cohesiebeleid is voor de ultraperifere regio's een van de belangrijkste financieringsbronnen om hun energietransitie te realiseren. Na de toezegging (in de mededeling waarin een strategie voor de ultraperifere regio's is vastgelegd en die in oktober 2017 werd aangenomen) om de in deze regio's ontwikkelde goede praktijken binnen de EU en internationaal regulier te maken door middel van het initiatief voor schone energie voor EU-eilanden, nemen ze in dit initiatief een prominente rol in.

Zo organiseerden de **Canarische Eilanden** tijdens hun voorzitterschap van de conferentie van voorzitters van de ultraperifere regio's het tweede forum voor schone energie voor EU-eilanden, waar alle ultraperifere regio's goede praktijken op het gebied van energie konden presenteren. Een ander voorbeeld is het eiland Réunion, waar, samen met vertegenwoordigers van de Commissie en de Franse nationale overheid, werd geëxperimenteerd met een nieuwe, in de communicatie voorgestelde, beheertool om de energietransitie van het eiland te versnellen.

Investeren in energietransitie

Vooruitkijkend is het voorstel van de Commissie voor het cohesiebeleid in de volgende financiële periode, 2021-2027 bedoeld om prioriteiten te benadrukken die Europa zullen helpen concurrerend te blijven en zich aan te passen aan globalisering en technologische verandering, waaronder de uitdagingen die zijn gekoppeld aan de transitie naar schone energie.

Om een transitie naar schone en eerlijke energie te stimuleren en in gang te zetten, moeten aanzienlijke bedragen gericht worden ingezet voor een beleidsdoelstelling voor een groener, koolstofarm Europa, inclusief investeringen in energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en slimme energiesystemen, netwerken en opslag op lokaal niveau.

Bovendien voorziet het voorstel in belangrijke ondersteuning om de bredere uitdagingen van structurele transformatie, zoals de transitie naar schone energie, aan te pakken. Hieronder valt ondersteuning voor economische diversificatie, zoals steun voor het mkb, starterscentra en innovatie, en voor samenwerking tussen industrieën en onderzoekers, capaciteitsopbouw en vaardigheden, evenals voor duurzaam vervoer en sociale inclusie.

Op al deze manieren helpt het cohesiebeleid lidstaten en regio's, waaronder eilanden, op een doelgerichte en afgestemde manier bij het anticiperen op en beheren van de gevolgen van de structurele veranderingen van de transitie naar schone energie en met andere actuele uitdagingen. Door de verschillende lokale omstandigheden zijn universele oplossingen vaak niet mogelijk en moet de ondersteuning plaatsgebaseerd zijn en een geïntegreerd antwoord bieden op lokale behoeften. Met het cohesiebeleid kan de bevordering van diversificatie aanzienlijk worden gestimuleerd en een hogere positie in de waardeketen in EU-regio's krijgen, met name op basis van hun strategie voor slimme specialisatie.

Met het oog op de voorbereiding van de volgende generatie programma's in het kader van het cohesiebeleid wordt in de landverslagen van het Europees semester voor 2019 en de specifieke bijlage daarvan over richtsnoeren voor investeringen voor financiering in het kader van het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 waar relevant het belang onderstreept van schone energie op eilanden.

Eilanden in de hele EU worden uitgenodigd om wat betreft hun decarbonisatie alle beschikbare mogelijkheden te verkennen voor ondersteuning in het kader van het cohesiebeleid, zowel in de huidige periode als in de volgende. ■

MEER INFO

<https://europa.eu/!Cq49rt>

<https://euislands.eu/clean-energy-islands-start>

Ontevredenheid in de EU in kaart gebracht

Met de volgende verkiezingen voor het Europees Parlement voor de deur (23-26 mei), neemt de bezorgdheid over het groeiende gevoel van ontgoocheling over de EU toe. In dit eerste van een reeks artikelen in *Panorama* over anti-EU-stemgedrag wordt een aantal redenen onder de aandacht gebracht waarom burgers de EU en nationale overheden wantrouwen.

Het afgelopen decennium is in de hele Europese Unie het aantal stemmen op anti-EU-partijen verdubbeld. Het stemmenaandeel in nationale verkiezingen van partijen die tegen of sterk tegen EU-integratie zijn, zoals gedefinieerd in de Chapel Hill Expert Survey¹, is in de EU-28 toegenomen van 9% in 2008 tot 18% in 2018.

Dit is niet het gevolg van wijzigingen in een paar grote lidstaten. Juist niet: in de helft van de lidstaten is het aantal stemmen op anti-EU-partijen sinds 2008 toegenomen. In 10

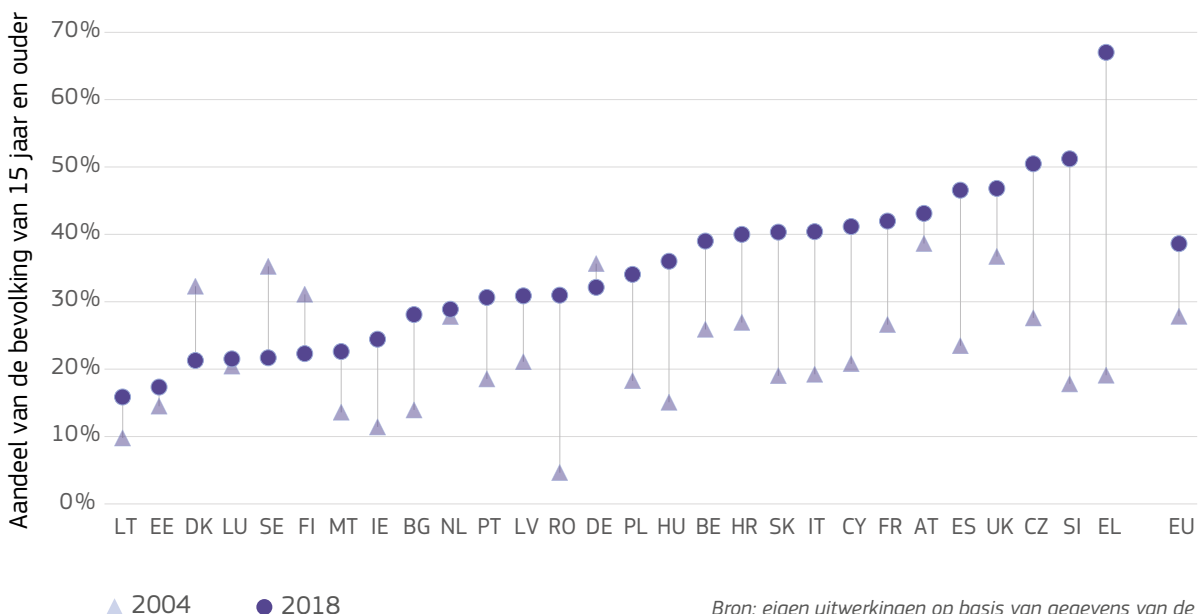
lidstaten ging het om een stijging van meer dan 10 procentpunten. Deze snelle toename kan ook gevolgen hebben voor de Europese verkiezingen in mei 2019.

De opkomst van anti-EU-partijen wordt weerspiegeld in een groeiend gevoel van ontgoocheling over de EU. Het aandeel van de EU-bevolking dat ernaar neigt de EU te wantrouwen, nam toe van 29% in 2008 tot een hoogtepunt van 47% in 2013, maar nam in 2018 enigszins af naar 39%. Gedurende het afgelopen decennium is het aantal mensen dat de EU neigt te wantrouwen in 21 van de 28 lidstaten gegroeid. In 12 lidstaten bedroeg de toename meer dan 10 procentpunten, terwijl in drie lidstaten, namelijk Tsjechië, Griekenland en Slovenië, de meerderheid van de bevolking in 2018 geneigd is de EU niet te vertrouwen.

Nationaal wantrouwen

Een hoge mate van wantrouwen is niet uniek voor de EU. Mensen zijn ook geneigd nationale overheden niet te vertrouwen.

Aandeel van de bevolking dat ertoe neigt de EU niet te vertrouwen, 2004-2018

Bron: eigen uitwerkingen op basis van gegevens van de Eurobarometer

1) <https://www.chesdata.eu/>

In 12 lidstaten vertrouwt de meerderheid de nationale overheid niet. Het wantrouwen in de nationale overheid is in vrijwel alle lidstaten hoger dan dat in de EU als geheel. Toch wordt wantrouwen in nationale overheden zelden gebruikt om te pleiten voor het opdelen van het land, terwijl wantrouwen in de EU door veel partijen wordt gebruikt als argument om de rol van de EU drastisch te beperken of om uit de Unie te stappen.

Om inzicht te krijgen in waarom mensen stemmen voor partijen die tegen EU-integratie zijn, werden stemmen verzameld van de meest recente nationale verkiezingen in meer dan 63 000 kiesdistricten in de EU-28. Voortbordurend op onderzoek naar populisme in Europa en de VS werd getest of aan anti-EU-stemgedrag dezelfde factoren gekoppeld waren.

In onderzoek naar populisme komt een aantal individuele eigenschappen naar voren. Oudere, mannelijke stemmers uit de middenklasse, met een laag inkomen en weinig kwalificaties om de uitdagingen van een moderne economie het hoofd te bieden, zijn meer geneigd om op populistten te stemmen. Ook blijkt dat er in kleinere steden en plattelandsgebieden populistischer wordt gestemd, evenals in achterstandsgebieden.

Hoewel populisme en verzet tegen EU-integratie sterk met elkaar verbonden zijn, zijn ze verschillend. In de Chapel Hill Expert Survey is vastgesteld welke partijen zwaar leunen op retoriek tegen de elite en de gevestigde orde, hetgeen een belangrijke eigenschap is van populisme. Partijen die op derge-

lijke retoriek leunen, zijn niet altijd tegen EU-integratie. Zo scoort Podemos in Spanje bijvoorbeeld hoog als het gaat om het gebruik van retoriek tegen de elite, maar staat de partij enigszins gunstig tegenover EU-integratie. Andere partijen die enigszins negatief tegenover EU-integratie staan, zoals de Conservatives in het VK of de ChristenUnie in Nederland, maken geen gebruik van anti-elitaire retoriek.

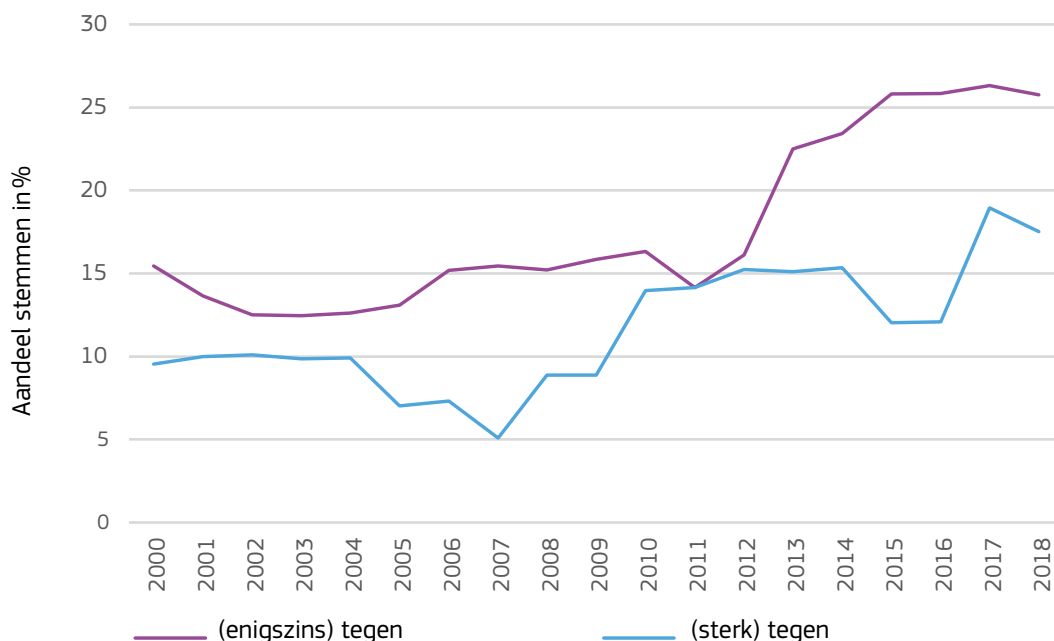
Veel factoren die mensen populistisch laten stemmen, zorgen ook voor anti-EU-stemgedrag. In gebieden met langdurige economische achteruitgang, een lage werkgelegenheidsgraad, een laag aantal hoogopgeleiden, een lage bevolkingsdichtheid en een groter aandeel personen boven de 65 jaar wordt vaker gestemd voor partijen die tegen of sterk tegen EU-integratie zijn.

Zorgen om de toekomst

De invloed van het economische ontwikkelingsniveau was het verrassendst: in regio's met een hogere bbp per hoofd van de bevolking wordt vaker gestemd voor anti-EU-partijen. Aangezien er in gebieden met lage inkomens vaker populistisch wordt gestemd, was de verwachting dat een lage bbp per hoofd van de bevolking anti-EU-stemgedrag zou aanjagen. Het zijn echter niet de armste gebieden waar tegen de EU wordt gestemd, maar gebieden waar het voorheen beter was, maar die achteruit zijn gegaan ten opzichte van de rest van het land. In deze gebieden ontbreekt het mogelijk aan de vaar-

Aandeel stemmen voor partijen die tegen EU-integratie zijn in de EU-28, 2000-2018

Bron: eigen uitwerkingen van gegevens van CHES en nationale bronnen

digheden en industrieën om succesvol te zijn in een economie die meer is gericht op innovatie en technologie. Hierdoor maken bewoners van deze gemeenschappen zich zorgen over de toekomst van hun gebied.

Dit wordt gesteund door het feit dat in gebieden waar het aandeel arbeidsplaatsen in de industrie afneemt, vaker anti-EU wordt gestemd. De combinatie van een relatief hoog bbp per hoofd van de bevolking en langdurige economische achteruitgang is mogelijk een zeer vruchtbare voedingsbodem voor ontevredenheid en zelfs wrok. Bepaalde populistische politieke partijen hebben zich uitdrukkelijk gericht op voormalige industriegebieden, aangezien ze, terecht, verwachtten meer stemmen te kunnen winnen.

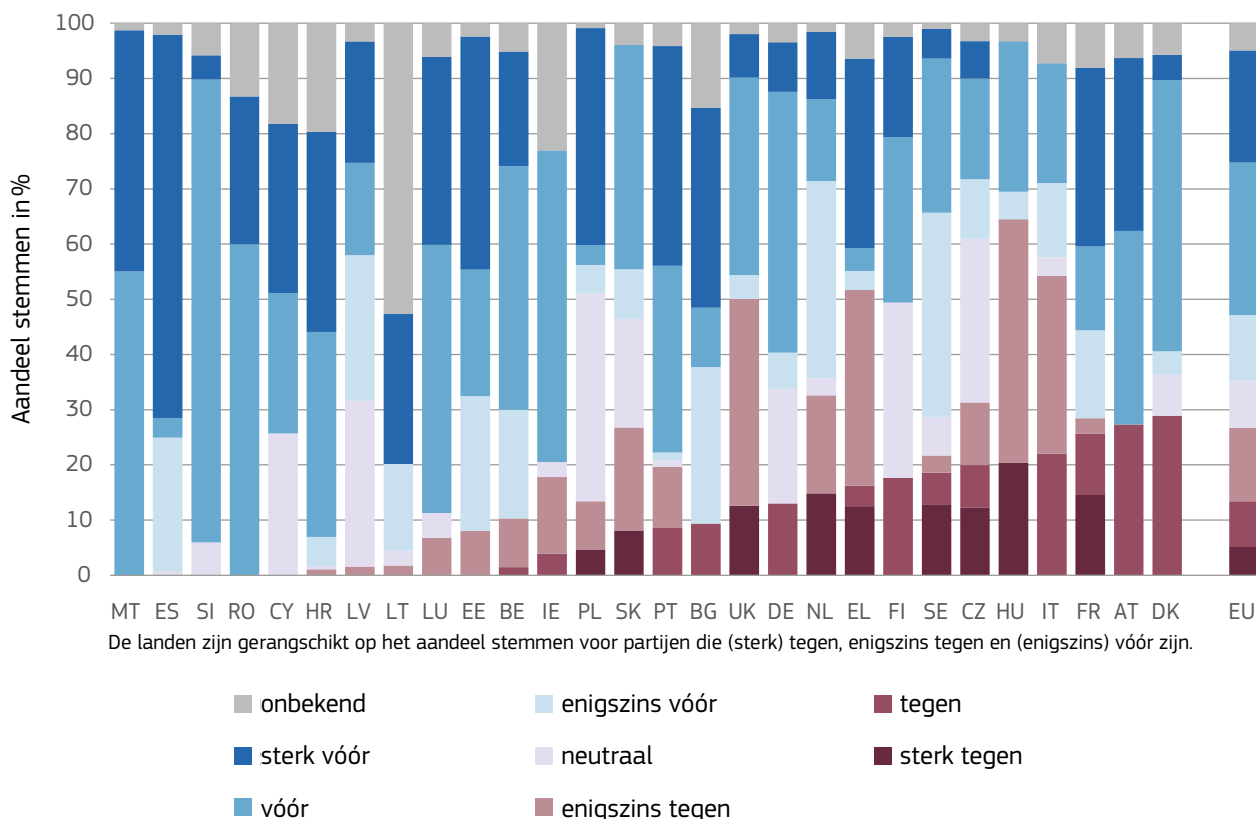
De andere verrassende uitkomsten waren dat bevolkingsafname en een dalende werkgelegenheid anti-EU-stemgedrag eerder deden afnemen dan toenemen, en dat netto-immigratie weinig tot geen invloed had op anti-EU-stemgedrag.

In toekomstige edities van *Panorama* zullen artikelen worden opgenomen waarin dieper wordt ingegaan op de invloed van armoede, demografie, migratie en EU-beleid. ■

Raadpleeg voor meer informatie over het onderwerp „Ontevredenheid in de EU in kaart gebracht” het artikel en de interactieve kaarten op:

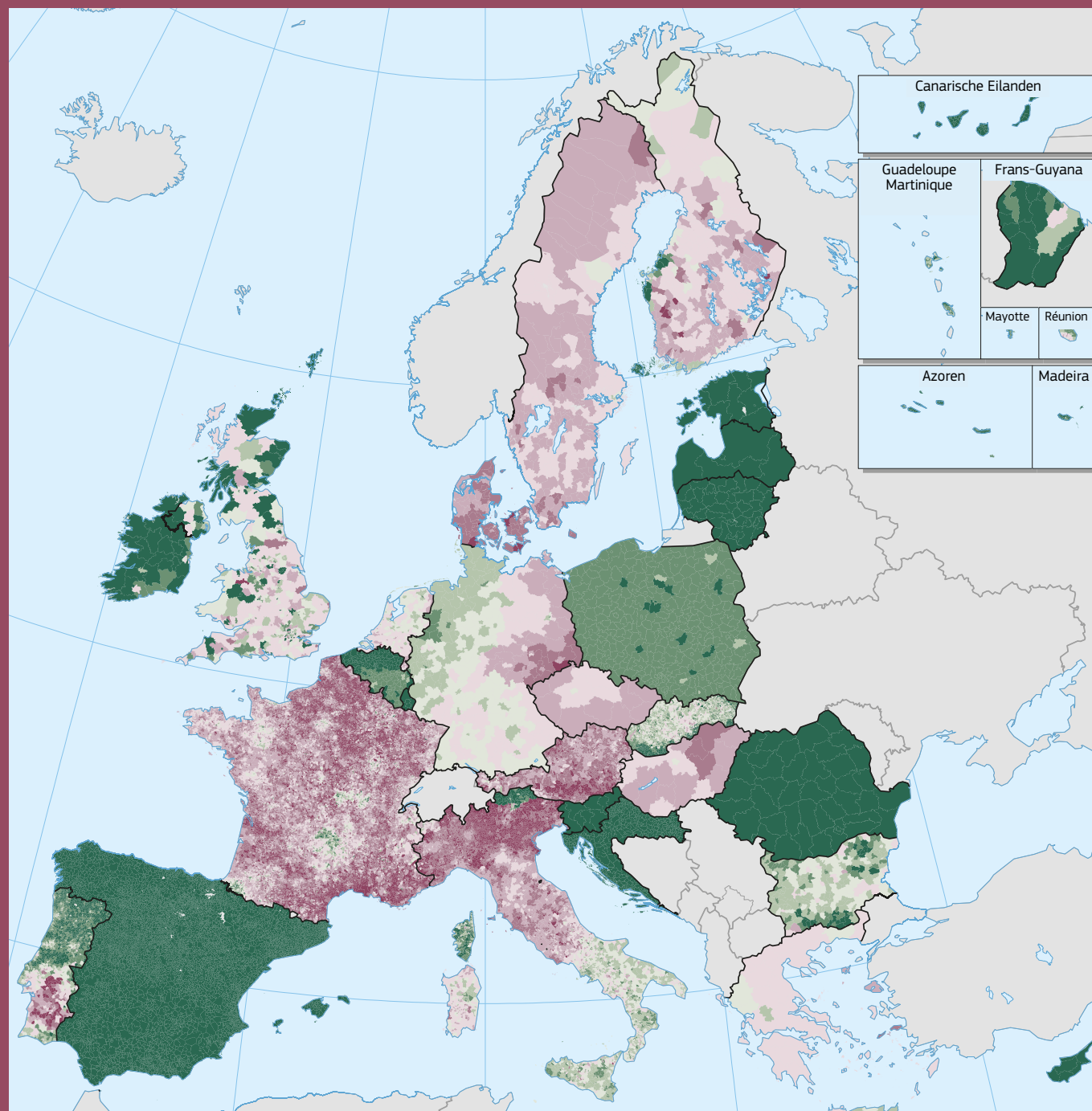
https://ec.europa.eu/regional_policy/mapapps/elections/EUdiscontent.html

Stemmen per partijstandpunt over EU-integratie, 2013-2018

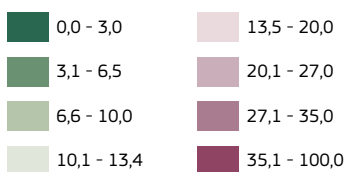

Bron: eigen uitwerkingen van gegevens van CHES en nationale bronnen

Aandeel stemmen voor partijen die tegen of sterk tegen Europese integratie zijn (2013-2018)

% van geldige stemmen

Bronnen: nationale autoriteiten, CLEA, Chapel Hill Expert Surveys 2014 en 2017, EuroGeographics, DG REGIO
 2018: IT
 2017: BG, CZ, DE, FR, MT, NL, AT
 2016: IE, ES, HR, CY, LT, RO, SK
 2015: DK, EE, EL, PL, PT, FI, UK
 2014: BE, LV, HU, SI, SE
 2013: LU
 Gemiddelde EU-28 = 13,4 %

© EuroGeographics Vereniging voor administratieve grenzen

MEDIAPROGRAMMA YOUTH4REGIONS

Met het mediaprogramma „Youth4Regions” wordt de ontwikkeling ondersteund van de nieuwe generatie journalisten die gespecialiseerd zijn in regionaal beleid. Met het programma worden deze jonge Europeanen aangemoedigd om te communiceren over door de EU gefinancierde projecten.

Hier presenteren we de overige twee winnende teksten uit de blogwedstrijd YOUTH4REGIONS voor jonge journalisten.

Helen en delen voor jonge vluchtelingen in Vlaanderen

Paula studeert momenteel journalistiek in Valladolid, Spanje. Ze is zeer geïnteresseerd in sociale kwesties en wil zich specialiseren in internationale journalistiek. Ze deelt haar belangstelling voor cultuur ook door boekrecensies te schrijven op haar blog (lavozaticedida.com).

In het CURANT-project in Antwerpen, België, worden jongeren van 17 tot en met 22 jaar door lokale leeftijdsgenoten geholpen bij hun integratie. Voor Vlamingen in Antwerpen is het heel gewoon om 's ochtends aan het ontbijt te zitten met je huisgenoten, alleen is de huisgenoot in dit geval een van de vele vluchtelingen die elk jaar naar België komen.

In het CURANT-project van de EU zijn 66 lokale jongeren gekoppeld aan leeftijdsgenoten, in dit geval in leeftijdsgroep van 17 tot en met 22 jaar, die hun land gedwongen hebben moeten verlaten. De vluchtelingen en hun „buddy's” krijgen 250 euro per maand en wonen in een tweepersoonsappartement of in huizen voor 16 bewoners. CURANT heeft tot nu toe 66 vluchtelingen geholpen hun situatie te verbeteren. Tegen het einde van het project (2020) moet dat aantal minstens 75 zijn.

Maar het gaat om meer dan een slaapplek. De relatie tussen lokale bewoners en vluchtelingen is gebaseerd op integratie in de maatschappij via cursussen, onderwijs en opleidingen die zijn afgestemd op hun omstandigheden, en op een wettelijke

» De relatie tussen lokale bewoners en vluchtelingen is gebaseerd op integratie in de maatschappij via cursussen, onderwijs en opleidingen. »

voogd die hun nieuwe beschermengel wordt. De begeleidende personen worden, voordat ze aan een jonge vluchteling worden gekoppeld, zorgvuldig geselecteerd, omdat er een goede verstandhouding tussen beiden moet ontstaan.

De activiteiten omvatten Nederlandse les, omdat dat in de regio wordt gesproken, het zoeken van werk en het opbouwen van een sociaal netwerk. Dit zijn bouwstenen voor het opstarten van hun nieuwe leven of hun bestaande leven voort te zetten onder betere omstandigheden. Alle deelnemers hebben ook recht op hulp van een maatschappelijk werker; de vluchtelingen krijgen met name hulp om zelfstandig te worden, psychologische ondersteuning en advies over integratie en carrière.

CURANT ondersteunt deze zeer kwetsbare groep jonge vluchtelingen. Tot hun 18e jaar hebben ze recht op financiële ondersteuning, integratiecursussen en een wettelijke voogd, maar wanneer ze volwassen worden, raken ze die voordelen kwijt. Een gebrek aan middelen, onderwijs en werk vertaalt zich in meer jongeren die in achterstandsgebieden leven en die langdurig afhankelijk

zijn van bijstand. In 2016 kregen in Antwerpen 378 niet-begeleide jongeren in de leeftijdsgroep van 17 tot en met 22 jaar een uitkering. Dat dit cijfer zo hoog ligt, komt doordat een derde van de vluchtelingen die in Vlaanderen aankomen, naar deze kleine stad gaat.

Het CURANT-project zou niet mogelijk zijn zonder de coördinatie door de sociale dienst van Antwerpen, de overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor huisvesting, en het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de universiteit van Antwerpen, dat de gevolgen van het samenwonen in de huizen meet en de zelfstandigheid van de vluchtelingen helpt te vergroten. Andere partners zijn onder andere de ngo's JES vzw, Vormingplus Antwerpen en Solentra, en Atlas Inburgering en Integratie.

Het totale budget voor het project bedraagt 6 miljoen euro, waarvan bijna 5 miljoen euro afkomstig is uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. ■

Mogelijkheden in de buurt optimaal benutten

» *Met EU-ondersteuning hoef je niet naar een andere plek te gaan om je potentieel te ontwikkelen. Je kunt thuis blijven en je regio helpen.* »

Magdalena is afgestudeerd in talen en journalistiek en studeert Poolse taal en literatuur in Katowice. Ze schrijft ook voor sociale ngo's en geeft Engelse les.

Wil je weg? Als sceptische tiener in een klein dorpje aan de grens zie je waarschijnlijk geen spectaculaire mogelijkheden om jezelf in je eigen regio te ontwikkelen. Ergens anders in Polen dan? Ja, maar dan moet je verhuizen. Of in Duitsland? Misschien, maar je wilt niet emigreren. Je zult vast, wanneer je je school hier hebt afgemaakt, naar een betere plek vertrekken, buiten je regio. Wat kun je anders doen? Zo werkt het nou eenmaal.

Nou, niet helemaal. Ik kan je garanderen dat het niet de strategie van de EU is om onpopulaire regio's leeg te laten lopen en op maar een paar plekken een sterkere arbeidsmarkt te creëren. De EU werkt als een organisme, dat bestaat uit verenigde regio's, of „kleine thuislandjes”. Als een daarvan zwakker is, moeten we ons best doen om die beter te maken. Daarom hoef je dus niet weg te gaan.

Kijk anders eens wat er allemaal gebeurt met EU-financiering. Een Duitser zou zeggen: „*Karriere ohne Grenzen*”... of misschien: „Meer te weten komen over carrièrekansen over de grens in Saksen en Neder-Silezië”. Klinkt saai? Niet dus! Met dat project, dat in september 2010 is gestart, worden de verborgen mogelijkheden zichtbaar van grensgebieden als Neisse-Nise-Nysa. De titel verwijst naar de strategie waarin, in de periode 2007-2013, leraren, onderwijzend personeel, lokale

zakenlieden (uit Polen en Duitsland) en jongeren werden betrokken bij het creëren van mogelijkheden en het uitwisselen van tools en kennis over het vinden van een goede werkplek. In die tijd deden jongeren (ook uit Tsjechië) en volwassenen mee aan allerlei workshops, waaruit bleek dat de kans op werk gewoon om de hoek ligt! Met hulp van de EU organiseerden Polen en Duitsland bijeenkomsten en debatten om carrièrepaden makkelijker begaanbaar te maken.

Wat gaat er nu gebeuren? Toen het project was afgelopen, bracht het team een handboek uit over mogelijkheden in Opper-Silezië en Saksen. Waarom doen andere landen dit niet? Heel vaak denken we dat we dingen zelf wel kunnen oplossen. Maar soms hebben we hulp nodig van mensen met meer ervaring. En wij kunnen onze kennis met hen delen. Dat noemen we synergie. Zoals Ralf Ostrowski, projectcoördinator,

zegt: „Dankzij deze synergie komen werkgelegenheidskansen in dit gebied aan het licht en worden de kansen van lokale jongeren vergroot om een carrière op te bouwen zonder te hoeven vertrekken”.

Het valt dus nog wel mee in deze regio. In het project werd in totaal 618.597 euro geïnvesteerd, hoofdzakelijk afkomstig van de EU. Wat zijn de zichtbare effecten van deze financiering? Ten eerste kunnen jongeren eindelijk werkplekken vinden die aansluiten op wat ze nodig hebben. In starterscentra in Zgorzelec en Görlitz kunnen ondernemers terecht voor handboeken en folders, maar ook voor carrièreadvies van gekwalificeerde werknemers. Studenten in de regio Nysa hebben werkplekken bezocht en deelgenomen aan seminars. Als gevolg hiervan kun je nu op scholen en universiteiten informatie vinden over hoe je je goed presenteert in een sollicitatiegesprek of hoe je je eerste cv opstelt.

Nu weet je het dus: met EU-ondersteuning hoef je niet naar een andere plek te gaan om je potentieel te ontwikkelen. Je kunt thuis blijven en je regio helpen. Dus ga op pad en wees creatief! ■

De Duitse grenspost in Görlitz, een stad die verdeeld wordt door de Duits-Poolse grens.

Sint-Petrus en Pauluskerk, Waidhaus en Altstadtbrücke in Görlitz, Duitsland

Door de EU gefinancierde projecten in een Estse tv-campagne

De Estse publieke omroep ERR heeft afgelopen najaar een reeks tv-afleveringen uitgezonden over de impact van de structuurfondsen op de lokale gemeenschappen en economie. De beheersautoriteit voor Estland hielp bij het samenstellen van deze campagne, die de resultaten van het EU-cohesiebeleid op een onderhoudende en informatieve manier in beeld bracht.

De tv-serie „Reis door Estland” werd 16 afleveringen lang vrijdagavond primetime om 20.00 uur uitgezonden. In totaal werden in het programma 90 medegefinancierde projecten in beeld gebracht (waaronder projecten die voor 90% uit de EU-structuurfondsen werden gesteund en voor 10% met subsidies uit Noorwegen). Elke aflevering was gewijd aan één Estse provincie en in december 2018 werd er een afsluitende overzichtsaflevering uitgezonden.

De programma's werden gepresenteerd door een van de populairste musici van het land, Ivo Linna, en de bekende actrice Liisa Pulk presenteerde de reportages over de uitgelichte projecten, die elk ongeveer 3,5 minuut duurden. Naast zang en optredens van beroemdheden bevatte elke aflevering ook een informele quiz waarin bekende personen vragen beantwoordden over de projecten.

Groots denken

Zorgvuldige planning en teamwork waren nodig om de campagne tot stand te brengen. De beheersautoriteit coördineert een communicatienetwerk voor structuurfondsen dat bestaat uit public-relationspecialisten van organisaties die EU-financiering in Estland uitvoeren. Deze groep kwam op het idee om in plaats van een eenmalige aflevering een heel seizoen uit te zenden, om een groter effect op het publiek te bewerkstelligen.

„Toen we die beslissing eenmaal hadden genomen, hebben we de drie invloedrijkste Estse tv-kanalen benaderd om concepten te bespreken en hun ideeën te horen over de mogelijke vorm van het programma”, vertelt Triin Nolo, senior specialist horizontale training en communicatie voor de structuurfondsen bij de Estse beheersautoriteit. „Daarna hebben we een aanbesteding uitgeschreven voor offertes om het programma te maken. Zo kwamen we uiteindelijk uit op een werkrelatie met ERR”.

Volgens Nolo vormde het opstellen van een gedetailleerde offerte een belangrijk onderdeel van het proces, zodat de tv-omroep precies wist wat er nodig was op het gebied van kwesties als format, looptijd, een evenwichtige inhoud, gebruik van logo's en het aantal reclameblokken. Volgens een bepaling in de aanbesteding moest het ook mogelijk zijn de programma's bijvoorbeeld via internet terug te kijken.

Het selecteren van projecten was een enorme klus. Er werden meer dan 400 projecten bekeken voordat een definitieve keuze werd gemaakt. De uitvoerende agentschappen en bemiddelaars in het land stelden de tv-omroep de lijst met projecten ter beschikking. Het doel was om de kijkers een breed scala aan onderwerpen te laten zien die onder EU-financiering vallen, variërend van werkgelegenheidstraining en bedrijfssteun tot omvangrijke bouwwerkzaamheden en steun voor wetenschappelijke innovatie.

„...we weten zeker dat we ons doel hebben bereikt: de bekendheid vergroten en een positief beeld creëren bij het Estse publiek over de EU-structuurfondsen en de projecten die zij steunen. ”

Informatief en onderhoudend

Liisa Pulk introduceerde de projecten en interviewde de hoofdrolspelers, zoals begunstigen, projectcoördinatoren en gebruikers van diensten. Hoogtepunten waren onder meer een bezoek aan de nieuwe concertzaal van de Estse muziekacademie, gebouwd met financiële steun van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling.

De presentator bezocht ook een bedrijf dat financiering kreeg voor de ontwikkeling van een nieuwe neusspray op basis van

Op de set, tijdens de voorbereidingen voor de opnamen.

Ivo Linna tijdens de opnamen.

Twee jonge Estse zangers, Tuuli Rand en Teele Viira, en actrice Piret Rauk op de set van het programma over Saaremaa.

Liisa Pulk zwaait op de set van het programma over de provincie Raplamaa naar onze deelnemer aan het Eurovisiesongfestival, Jüri Pootsman.

het beroemde mineraalwater uit Värskä in het zuidoosten van het land. Ook werd tijdens een bezoek aan de Estse luchtvaartacademie een ultramoderne helikoptersimulator getoond, terwijl een bezoek aan de historische streek Mulgimaa gewijd was aan de EU-steun voor de oprichting van een centrum voor technologieonderwijs.

De afleveringen bleken populair bij het Estse kijkerspubliek: de kijkcijfers stonden elke week in de top tien en het programma eindigde zelfs een keer als vierde. Dat komt neer op wekelijks zo'n 110 000 tot 130 000 kijkers, oftewel ongeveer 9-10% van de bevolking.

„Later in het jaar, tijdens ons jaarlijkse bekendheidsonderzoek, zullen we de impact van de campagne evalueren. Maar gezien de verrassend hoge kijkcijfers van de afleveringen weten we zeker dat we ons doel hebben bereikt: de bekendheid vergroten en een positief beeld creëren bij het Estse publiek over de EU-structuurfondsen en de projecten die zij steunen”, voegt Nolo eraan toe.

Voor gedurfde ideeën gaan

Nu is het Estse EU-financieringsteam van plan om op het succes van de campagne voort te bouwen met een aantal aanvullende

evenementen voor 2019. Op 9 mei viert het land EU-dag, waarmee een week van live evenementen in heel Estland wordt ingeluid.

„Ter gelegenheid van 15 jaar Ests EU-lidmaatschap hebben we met het bureau van het Europees Parlement in Estland samengewerkt aan een landelijke tournee in mei, waarbij we een live versie van het tv-programma uitvoeren met Ivo Linna en zijn band”, legt Nolo uit. „Deze keer worden de quizvragen beantwoord door lokale kandidaten voor het Europees Parlement”.

Voor collega's die soortgelijke campagnes willen opzetten in hun regio, heeft Nolo het volgende advies: „Toon lef en durf, want goede ideeën kunnen ver reiken. Verzamel een goed team om je heen en ga brainstormen. Vertrouw op je tv-zender, maar blijf bij het hele proces betrokken en herinner de zender eraan hoe belangrijk het is om inhoud over de structuurfondsen centraal te stellen in het programma”. ■

MEER INFO

Tv-feed „Reis door Estland”:

<https://etv.err.ee/895572/reis-umber-eesti-15-16>

Goed nieuws voor Portugal ... en toekomstige EU-investeringen

Het klooster van Alcobaca in Centraal-Portugal is nu Unesco-werelderfgoed.

In november 2018 werd op het evenement „Samen op weg naar zuivere aanbestedingen: nieuwe ontwikkelingen en de weg die voor ons ligt” voor belanghebbenden van het integriteitspact een aantal belangrijke projectresultaten gepresenteerd en geleerde lessen uitgewisseld en werd vooruit gekeken naar toekomstige uitdagingen.

In Portugal wordt met het laatste officieel ondertekende integriteitspact (IP) transparantie en efficiëntie gestimuleerd in een door de EU gefinancierd project voor de restauratie en het behoud van het klooster van Alcobaca. Dit is een van de historische en architectonische middeleeuwse schatten van het land en behoort tot een van de meest invloedrijke cisterciënzer centra van het Iberisch Schiereiland en Europa als geheel.

Het generaal directoraat voor cultureel erfgoed van de Portugese overheid wordt ondersteund door Transparency International Portugal om ervoor te zorgen dat de doelstellingen van het project, dat ongeveer 1 miljoen euro waard is, worden behaald en dat burgers op de hoogte worden gehouden van en betrokken blijven bij het toezicht op de werkzaamheden.

Veel van de middeleeuwse kenmerken van het klooster van Alcobaca, waarvan delen uit de 12^e eeuw dateren, blijven behouden. Vanwege zijn unieke historie is het monument uitgeroepen tot Unesco-werelderfgoed. Alcobaca ontvangt grote aantallen

toeristen. De werkzaamheden zullen helpen de complexe ontwerpen te beschermen, waaronder de beroemde graftombes van koning Peter I en Inês de Castro, die zijn gebouwd in opdracht van koning Peter I na het dramatische liefdesverhaal dat later vele dichters en kunstenaars zou inspireren.

Transparantie en toegevoegde waarde in beeld

Dit is het laatste van de 17 projecten in 11 lidstaten waarin IP's zijn ingezet voor door de EU gefinancierde projecten, als onderdeel van een gezamenlijk proefinitiatief tussen Transparency International en het DG Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling van de Europese Commissie. Het doel is om de transparantie en het rendement van EU-investeringen in het kader van het cohesiebeleid te vergroten. Nu de uitvoering van deze projecten is gevorderd, is een aantal significante resultaten waargenomen en zijn er belangrijke lessen geleerd voor de toekomst.

Op 28 november 2018 kwamen op het evenement voor belanghebbenden van het integriteitspact 120 belanghebbenden van alle 17 IP's bij elkaar: partners uit het maatschappelijk middenveld, aanbestedende overheidsdiensten, beheersautoriteiten, aannemers en andere belangrijke geïnteresseerde partijen (corruptiebestrijdingsinstanties, bureaus voor overheidsopdrachten), vertegenwoordigers van de Europese Commissie (met name DG Regionaal beleid) en het EU-contactbureau en secretariaat van Transparency International.

Het doel van het evenement was om beste praktijken te presenteren en ambities te stimuleren bij de bestaande IP's. Deelnemers wisselden geleerde lessen uit, evenals prestaties en uitdagingen die nog uit deze samenwerking voortkomen nu het project drie jaar loopt. Ook keken ze naar de toekomst en breidden ze de focus uit naar mogelijke IP's binnen het bredere geheel van „zuivere aanbesteding”. De belanghebbenden bespraken ook hoe verschillende initiatieven op elkaar kunnen voortbouwen en elkaar kunnen aanvullen in een streven naar efficiëntere, effectievere en corruptievrije overheidsopdrachten.

De toekomst financieren

Gedurende de dag kwamen in plenaire sessies en groepssessies verschillende onderwerpen aan bod: lessen en impressies van belanghebbenden, resultaten van een onlangs binnen het kader van het project uitgevoerde tussentijdse kennisevaluatie, het perspectief van het DG Regionaal beleid over de IP's in de context van de laatste trends op het gebied van overheidsopdrachten, de kwestie van weinig concurrentie met enkele biedingen in overheidsopdrachten, doorgaande inspanningen om blokkades op te heffen tussen verschillende belanghebbenden die betrokken zijn bij overheidsopdrachten, het bevorderen van transparantie en openheid en het creëren van een actieverbond met betere open data.

Patricia Moreira, directeur van het secretariaat van Transparency International, heeft geen twijfels: „IP's zijn belangrijk om vertrouwen te kweken bij verschillende belanghebbenden (het maatschappelijk middenveld, nationale autoriteiten, de particuliere sector en burgers). Ze hebben geholpen een grotere

„Efficiëntie, transparantie en prestaties blijven belangrijke elementen van de volgende generatie aan EU-programma's en -fondsen, met name van het cohesiebeleid. ”

waardering te scheppen voor de rol die IP's kunnen spelen en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld kunnen vergroten bij het vormgeven van zuiverdere aanbesteding, naast andere werkzaamheden als initiatieven voor open data”.

Volgens Marc Lemaître, directeur-generaal van DG Regionaal beleid, laat dit proefproject zien hoe openbare instellingen kunnen profiteren van de samenwerking met het maatschappelijk middenveld om transparanter, efficiënter en resultaatgerichter te worden en tegelijkertijd de financiële belangen van de EU beter te beschermen. Dit is ook een duidelijke boodschap voor de toekomst. Efficiëntie, transparantie en prestaties blijven belangrijke elementen van de volgende generatie aan EU-programma's en -fondsen, met name van het cohesiebeleid. ■

MEER INFO

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/

<https://bit.ly/2UzmSaE>

<https://bit.ly/2G10fsY>

De begroting voor klimaatactie volgen

Wist u dat klimaatactie wordt ondersteund met aanzienlijke investeringen van het cohesiebeleid? Waarom is het nodig om EU-investeringen op het gebied van klimaatactie te volgen?

Om de overeengekomen klimaat- en energiedoelen van de EU voor 2020 te bereiken, heeft de Europese Commissie toegezegd klimaatactie te ondersteunen met ten minste 20% van de begroting van het meerjarig financieel kader voor de periode 2014-2020. Deze politieke verplichting maakt deel uit van een bredere inspanning om klimaatactie regulier te maken en om onze natuurlijke en door mensen gebouwde omgeving aan te passen aan de verwachte gevolgen van klimaatverandering op lokaal en nationaal niveau en EU-niveau.

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Cohesiefonds zijn, vanwege hun doelstellingen en omvang, aange-merkt als belangrijke bijdragers aan het totale volgdoel van de EU. Meer dan 20% van de begroting uit de twee fondsen is gerelateerd aan klimaatactie en heeft betrekking op meer dan 54 miljard euro van de EU-begroting.

Hoe volgen we financiële bijdragen in het cohesiebeleid?

Lidstaten verstrekken informatie over de ondersteuning van doelstellingen voor klimaatverandering (financiële bijdrage) op basis van de „interventiecategorieën”: een lijst passende investeringsacties voor elk van de fondsen. De methodologie bestaat uit het toewijzen van een specifieke weging aan de financiële ondersteuning die in het kader van het fonds wordt verstrekt, afhankelijk van de verwachte bijdrage aan de beperking van de klimaatverandering en aan aanpassingsdoelen. Er worden drie wegingen toegewezen (met EFRO-voorbeelden):

- **100%** in gevallen waarin de ondersteuning een aanzienlijke bijdrage levert aan het klimaat (bijvoorbeeld duurzame energie, klimaatgerelateerde risicopreventie, klimaatgerelateerd onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie, enzovoort);
- **40%** in geval van een gematigde bijdrage (schoon/schone stadsvervoer, spoorwegen, intermodaal en overig openbaar vervoer, enzovoort); en
- **0%** in gevallen waarin de ondersteuning niet bijdraagt of gering is (de meeste interventieveldcodes).

Gaat het alleen om het volgen van de oorspronkelijke plannen?

Nee. Door het volgsysteem en de kracht van open data te gebruiken, heeft de Commissie het nu mogelijk gemaakt om de voortgang van het gebruik van de instrumenten op de voet te volgen. Aan de hand van jaarlijks ontvangen data volgt de Commissie de toewijzing van investeringen aan geselecteerde projecten (waarover een beslissing is genomen) en de werkelijke praktische uitgaven in die projecten.

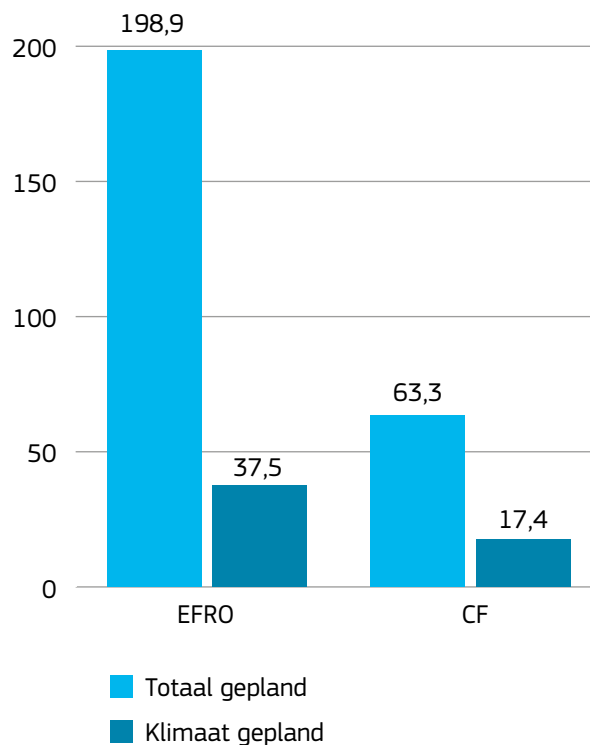
Met de data kunnen geïnteresseerde partijen het volgende analyseren:

- › De geplande algehele bijdrage in euro van elk van de fondsen in het kader van het cohesiebeleid in de periode 2014-2020;
- › De gerapporteerde voortgang in projectselectie en de werkelijke uitgaven per geselecteerd project;
- › De 34 voor het klimaat relevante investeringen van het EFRO/CF;
- › De plannen en voortgang van landen, tot aan specifieke programma's per interventieveld.

Het is echt een gedetailleerd volgsysteem!

Financieel volgen is de eerste, essentiële stap voor het leveren van resultaten. Naast investeringen in het volgen van klimaat-acties en specifieke thematische concentratiedoelstellingen werden voor het klimaat relevante thematische doelstellingen met „investeringsprioriteiten” opgenomen in de wetgeving en programma's, om een definitie te geven voor specifieke interventies (acties met resultaten) en beleidsdoelstellingen (met beleidsresultaatindicatoren). ■

Klimaatactie EFRO en Cohesiefonds volgen (miljard euro)

In het volgende verhaal over interactieve open data vindt u richtlijnen voor de verschillende diagrammen en krijgt u inzicht in de klimaatvolggegevens:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/a8jn-38y8>

Hebt u een probleem dat u graag in een toekomstige editie van GEGEVENS PUNT van Panorama zou willen zien?

Wilt u graag dat we een gegevensbestand op het ESIF-opendataplatform plaatsen?

Zo ja, stuur dan een e-mail naar: REGIO-EVAL@ec.europa.eu.

Volg de discussie op TWITTER via #ESIFopendata.

of schrijf u in voor onze nieuwsbrief: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

PANORAMA
is blij met
uw bijdragen!

Op de pagina „In uw eigen woorden” van *Panorama* kunnen belanghebbenden op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau hun resultaten uit de periode 2014-2020 uiteenzetten en hun mening geven over de lopende en essentiële

besprekingen over het cohesiebeleid voor de periode na 2020. *Panorama* verwelkomt bijdragen in uw eigen taal, die mogelijk in een toekomstige editie worden opgenomen. Neem contact met ons op via regio-panorama@ec.europa.eu voor meer informatie over richtlijnen en termijnen.

Lokale gemeenschappen nemen het voortouw in Koejavië-Pommeren

Koejavië-Pommeren is een van twee regio's in Polen waar een „kleinschalig” territoriaal instrument, de zogeheten vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (CLLD), wordt gebruikt met als doel om lokale gemeenschappen te inspireren om met nieuwe projectideeën te komen die goed aansluiten op wat ze nodig hebben.

Na de eerste, turbulente, fase, waarin de beheersautoriteit van ons regionaal operationeel programma worstelde met het vinden van het juiste model voor de invoering van dit nieuwe instrument van het cohesiebeleid, bleek het een zeer effectieve tool om burgers op lokaal niveau te betrekken bij het vormgeven van antwoorden op de huidige sociale, ecologische en economische uitdagingen.

In Koejavië-Pommeren werden 28 lokale actiegroepen opgericht. Die begonnen projecten uit te voeren waarin alle structuurfondsen (EFRO, ESF, ELFPO en

EFMZV) werden gecombineerd tot een unieke formule op Europese schaal.

De stedelijke lokale actiegroep in Toruń voerde bijzondere projecten in die waren gericht op achtergestelde tieners, oudere personen en ex-gevangenen. Een ander voorbeeldproject, „Welzijnsboerderijen”, werd *inter alia* geïntroduceerd door de landelijke actiegroep Bory Tucholskie. In dit project creëerden lokale boeren in hun boerenwoning een voorbeeld van „dagopvangfaciliteiten” voor senioren.

Aangezien de CLLD in Polen noch in andere EU-landen een reguliere tool is, probeert onze regio regelmatig informatie uit te wisselen met andere regio's. We hebben ook meegedaan aan een onderlinge beoordeling met de regionale operationele autoriteiten van Hongarije.

Gezien het voorstel van de Europese Commissie voor de Verordening gemeenschappelijke bepalingen voor de periode na 2020, waarvan beleidsdoelstelling 5 „Europa dicht bij de burgers” luidt, moet het CLLD-mechanisme, dat bottom-up initiatieven, zoals kleine organisaties, informele groepen en gemeenschappen, mogelijk maakt, verder worden ontwikkeld.

Piotr Calbecki
Marshal van de regio

Daarom hopen we samen met andere Europese regio's en met hulp van de Europese Commissie een CLLD-forum te kunnen opstellen waar we goede praktijken kunnen uitwisselen en naar oplossingen kunnen zoeken om de flexibiliteit van CLLD-projecten te vergroten, de wettelijke vereisten voor CLLD te harmoniseren door middel van verschillende structuurfondsen en de complexe administratieve overeenkomsten te vereenvoudigen. ■

MEER INFO

<https://www.kujawsko-pomorskie.pl/>

Het cohesiebeleid voor de periode na 2020, gezien vanuit Tsjechisch perspectief

Het cohesiebeleid is een van de belangrijkste gereedschappen voor het realiseren van de EU-doelstellingen voor economische, sociale en territoriale cohesie. Het helpt niet alleen regionale en nationale ongelijkheden recht te trekken en tegelijkertijd te voorzien in territoriale behoeften, maar vormt ook de ruggengraat voor EU-investeringen.

In 2020 zal Tsjechië ongeveer 51,4 miljard euro hebben ontvangen sinds het in 2004 toetrad tot de EU. Dat wordt weerspiegeld in de groei en ontwikkeling van het land. Onze regio's hebben het gemiddelde van de EU al overschreden of naderen dit snel.

Dit wordt ook weerspiegeld in het voorstel voor het toekomstige kader voor het cohesiebeleid. Tsjechië zal 3,5 miljard euro meer ontvangen dan in de huidige periode. Tegelijkertijd moeten projecten in een grotere mate en onder striktere voorwaarden worden medegefinancierd dan in landen met minder ontwikkelde regio's. Het is voor ons allemaal een uitdaging om lagere financieringsniveaus te gebruiken voor hoogwaardige en goed voorbereide investeringen.

David Škorňa
*Directeur van de afdeling voor
 partnerschapsovereenkomsten, evaluaties
 en strategieën
 Nationale coördinerende instantie,
 ministerie van regionale ontwikkeling
 van Tsjechië*

De eerste grote stap werd in februari gezet, toen de Tsjechische regering het nationale concept voor implementatie van het cohesiebeleid voor de periode na 2020 in Tsjechië aannam. In dit document zijn de doelstellingen en prioriteiten van Tsjechië voor de volgende periode uiteengezet, evenals de structuur van de operationele programma's en de bestuursorganen daarvan.

We concentreren ons op de ondersteuning van nieuwe technologieën en slimme oplossingen, vooral in de context van geïntegreerde oplossingen. Ons doel is om aanzienlijk in de richting van het idee van de circulaire economie te bewegen, zodat investeringen op verschil-

lende gebieden zowel rendabel als milieuvriendelijk zijn. Ook zullen we ons concentreren op de modernisering van infrastructuur, de introductie van alternatieve brandstoffen voor transport en de bevordering van koolstofarme technologieën (zowel in de energie- en industriesector als in transport). Maatregelen om droogte te bestrijden, met een nadruk op de preventie ervan, zijn vanuit ons perspectief zeer belangrijk.

We hebben een druk jaar voor de boeg. Op EU-niveau moet de bewoording van wetgeving nauwkeurig worden afgestemd en moet maximale consensus worden bereikt, zodat de nieuwe periode niet begint met een flinke vertraging in een zeer vroeg stadium. In de komende onderhandelingen is het voor Tsjechië bijvoorbeeld van cruciaal belang om consensus te bereiken over regels voor thematische concentratie, die nu zeer streng zijn. Wat financiën betreft zou het verlagen van het niveau aan EU-financiering en de n+2-doorhalingsregel grote problemen voor ons veroorzaken. In 2019 concentreren we ons op nationaal niveau op de verwerking van de partnerschapsovereenkomst en operationele programma's. ■

Keit

한국산업기술평가관리원
Korea Evaluation Institute of Industrial Technology

Koreaanse delegatie geïnspireerd door transnationale samenwerking in Europa

Tijdens een bezoek aan het transnationale mediterrane Interreg-programma reageerde de heer Kim Sung-hoon, hoofd van het evaluatiecentrum voor evenwichtige ontwikkeling (BDEC) van het Koreaanse evaluatie-instituut voor industriële technologie (KEIT) op de samenwerking tussen de grenslanden in het Middellandse Zeegebied. Het centrum, onder leiding van de presidentiële commissie voor uitgebalanceerde nationale ontwikkeling, evalueert prestaties, voert onderzoek uit en biedt een informatieplatform voor evenwichtige ontwikkelingsprojecten in Korea. Het doel van het bezoek van de Koreaanse delegatie was om inspiratie op te doen uit de implementatie van regionaal beleid in Europa en om te zien hoe mediterrane landen op specifieke gebieden samenwerken om de rol van de EU als sterk economisch, sociaal en politiek model te versterken.

Waarom wilde u het mediterrane Interreg-programma bezoeken?

Ik was benieuwd hoe 13 landen in het Middellandse Zeegebied samenwerken om de regio te ontwikkelen. Zoals u weet, heeft de Republiek Korea (Zuid-Korea) vaak te maken met moeilijkheden in het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingsprogramma's met buurlanden als China, de Democratische Volksrepubliek Korea (Noord-Korea) en Japan, vanwege complexe politieke situaties en historische achtergronden. Ik hoopte lessen van het mediterrane programma mee te kunnen nemen naar Noordoost-Azië.

MAESTRALE: OVER GRENZEN HEEN DENKEN

Klimaatverandering kent geen grenzen. In de zomer blijven temperaturen stijgen, soms tot wel 50 °C. Dat maakt het Middellandse Zeegebied tot een van de gebieden die het meest worden geraakt door dit wereldwijde fenomeen. Extreme temperaturen leiden tot droogte, bosbranden en overstromingen. Alle landen rond de Middellandse Zee krijgen als eerste met deze uitdagingen te maken.

Daarom moeten overheden deze globale problemen samen aanpakken. Geen enkel land kan zulke grootschalige uitdagingen alleen het hoofd bieden en dat is precies waarom de Europese Commissie transnationale samenwerkingsprogramma's heeft samengesteld. Het mediterrane Interreg-programma is daar één van.

In het Middellandse Zeegebied hebben Portugal, Spanje, Frankrijk, Gibraltar, Italië, Malta, Slovenië, Kroatië, Bosnië en Herzegovina, Montenegro, Albanië, Griekenland en Cyprus hun krachten gebundeld om gezamenlijk oplossingen te vinden voor gedeelde uitdagingen. Hoewel deze een transnationaal bereik hebben, levert elk van de 91 projecten die in het kader van het programma zijn medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling resultaten op waar burgers in de regio's die onder het mediterrane Interreg-programma vallen, elke dag weer van profiteren.

Met het MAESTRALE-project werd onlangs aangetoond dat het niet alleen mogelijk, maar ook gunstig is om het maatschappelijk middenveld bij een samenwerkingsproject te betrekken. Zeven middelbare scholieren van de technische beroepsschool Tito Sarrocchi in Siena, Italië, namen deel aan het door de universiteit van Siena gesteund experiment over „blauwe groei”. Ze ontwikkelden, bouwden en monteerden een prototype windturbine en plaatsten dat, onder het oog van gefascineerde toeschouwers, in het water van de Fonte Gaia-fontein.

Dit was echter nog maar het begin van een prachtige reis. De leerlingen zetten de ervaring voort in Málaga, Spanje, waar ze het door hen gebouwde prototype aan andere leerlingen lieten zien. Samen bouwden ze een nieuwe, verticale versie van het prototype en testten het.

Is er een betere manier om aan de toekomst van Europa te werken dan door jongeren via samenwerking inzicht te geven in de uitdagingen en oplossingen ervan?

In het mediterrane Interreg-programma komt een breed scala aan onderwerpen aan bod: innovatie in blauwe en groene groei en sociale en creatieve bedrijfstakken; efficiënte openbare gebouwen, hernieuwbare lokale energiebronnen in strategieën en plannen voor energiemixen, koolstofarme vervoerssystemen en duurzaam toerisme, evenals bescherming van biologische diversiteit en natuurlijke hulpbronnen.

Met een totale investering van 275 miljoen euro wordt met het programma tot 2020 geprobeerd groenere, duurzamere economische groei te bevorderen.

MEER INFO

<https://maestrale.interreg-med.eu/>

Ik vond het ook indrukwekkend dat de samenwerking niet beperkt bleef tot gebieden als technologie, O&O en stadsvernieuwing. Er vallen ook uitgebreide en transnationale problemen onder, zoals koolstofarme ontwikkeling, bescherming van natuurlijke hulpbronnen en culturele middelen, bevordering van innovatie en versterking van beheer. Dit zijn gecompliceerdere gebieden, die moeilijk te coördineren zijn tussen landen.

Wat waren uw verwachtingen van het bezoek aan een samenwerkingsprogramma?

Ik verwachtte informatie te krijgen over het systeem en de methodologieën voor prestatiebeoordeling, over de evaluatie-index en over het terugkoppelingssysteem voor evaluatieresultaten van het mediterrane Interreg-programma. Ik hoopte ook nieuwe ideeën op te doen over een evenwichtig ontwikkelingsprogramma en concepten voor regionale ontwikkeling

en het operationele systeem daarvan, om toe te passen op Zuid-Korea.

Wat was uw algemene indruk van regionale ontwikkeling door middel van Europese samenwerking?

Het was indrukwekkend om te zien dat 13 landen langs de Middellandse Zee-kust samenwerken aan regionale ontwikkeling en tegelijkertijd investeren in en ondersteuning bieden aan projecten die meer dan drie landen beslaan.

Ik was met name geïnteresseerd in „blauwe groei”, een van de zeven subgebieden van het programma, aangezien Zuid-Korea zich op het Koreaans Schiereiland bevindt. Hoewel we momenteel samen met China en Japan werken aan milieukwesties, waaronder grensoverschrijdende luchtverontreiniging, door middel van een partnerschap voor schone lucht in Noordoost-Azië, ben ik van mening dat het bereik en de samenwer-

kingsgebieden daarvan moeten worden uitgebreid. In dat opzicht zijn de onderwerpen en projecten in het mediterrane Interreg-programma, zoals blauwe energie, visserij en aquacultuur, geïntegreerd maritiem toezicht, biotechnologieën en kusttoerisme en maritiem toerisme, zeer praktisch en resultaatgericht.

Bovendien was het nuttig om meer te weten te komen over de gedetailleerde prestatie-indicatoren en doelen van elke themadoelstelling van het programma voor de periode 2014-2020. BDEC spant zich ook in om de haalbaarheid van projecten voor evenwichtige ontwikkeling te controleren en de prestatie-indicatoren ervan te evalueren. ■

Natuureservaat Scandola, Corsica.

NIEUWS [IN HET KORT]

„INTERREG HIGHLIGHTS” — OFTEWEL: INTERREG EENVOUDIG GEMAAKT

In onze onzekere wereld is één ding zeker: onze uitleg aan belastingbetalers over waar hun geld naartoe gaat, en wat ermee wordt bereikt, kan beter. Dat is waar de nieuwe blog „Interreg Highlights” om de hoek komt kijken. De blog is een samenwerking van de hele Interreg-gemeenschap. Er wordt een reeks verhalen in samengebracht over de voordelen van Interreg-samenwerking voor mensen en regio's in heel Europa. Het is de link die u graag naar uw familie en vrienden stuurt wanneer ze u vragen wat Interreg inhoudt.

In de afgelopen tien jaar is onze communicatie grotendeels verschoven van gedrukte materialen naar online platforms en hebben veel mensen veel aandacht voor social media. Maar elke trend heeft een keerzijde. We worden overspoeld met informatie en uit onderzoek is gebleken dat mensen steeds vaker meer willen dan een bericht van maximaal 280 tekens. Het is lastig om een compleet beeld van een onderwerp te krijgen aan de hand van kleine stukjes informatie. Interreg Highlights moet een betrouwbare en interessante bron van inzichten over Europa worden, door veelzijdige, maar toch gemakkelijk te begrijpen artikelen over Interreg aan te bieden.

Voor de blog Interreg Highlights kunnen bijdragen met interessante zienswijzen op Interreg-samenwerking worden ingestuurd, of het nu gaat over de mensen zelf of over de veranderingen in hun leven, regio, beleid of inzicht.

Interreg Highlights is te vinden op de Interreg-informatieportal op www.interreg.eu/interreg-highlights

Neem contact op als u een verhaal hebt dat u wilt publiceren: linda.talve@interact-eu.net of eva.martinez@interact-eu.net

REGIOSTARS AWARDS 2019

Elk jaar belooft de Europese Commissie door de EU gefinancierde projecten die excellentie en nieuwe benaderingen in regionale ontwikkeling laten zien. Aan de deelnemende projecten wordt tijdens communicatieactiviteiten op Europees niveau aandacht besteed, met als doel andere regio's en projectbeheerders in Europa te inspireren.

In 2019 zijn de REGIOSTARS gericht op vijf onderwerpen die van essentieel belang zijn voor de toekomst van het regionaal beleid van de EU:

- het bevorderen van digitale transformatie;
- het verbinden van groene, blauwe en grijze gebieden;
- het bestrijden van ongelijkheid en armoede;
- het bouwen van klimaatbestendige steden;
- het moderniseren van gezondheidsdiensten.

Gerenommeerde academici beoordelen de ingediende projecten en bepalen wie de winnaars zijn. Bovendien kiest en bekroont het publiek een eigen winnend project via een openbare online stemming. De winnaars in de vijf categorieën, en de winnaar van de publieksprijs, ontvangen hun welverdiende prijs tijdens de feestelijke REGIOSTARS-ceremonie, die in oktober 2019 plaatsvindt in Brussel.

Op het [online aanmeldingsplatform](#), dat beschikbaar is van 19 februari tot en met 9 mei 2019, is een aanmeldingshandleiding te vinden. Daarin staan alle benodigde informatie, een gedetailleerde beschrijving van de prijscategorieën van dit jaar en de toelatings- en toekenningscriteria. ■

PROJECTEN

SAMEN LEVEN EN LEREN

TOTALE INVESTERING
3 472 892 EURO

EU-BIJDRAGE
2 778 313 EURO

De stad Utrecht biedt een innovatieve en inclusieve aanpak om asielzoekers meteen vanaf de eerste dag te laten integreren. Inwoners en vluchtelingen leven, leren en werken samen in het project U-RLP, een stedelijke innovatieve actie die wordt gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

Het U-RLP-project in de stad Utrecht bevindt zich naast een asielzoekerscentrum en maakt betekenisvolle ontmoetingen tussen plaatselijke jongeren en vluchtelingen mogelijk en stimuleert deze. Zowel de plaatselijke jongeren als de vluchtelingen kunnen gebruikmaken van de gedeelde sociale ruimte en profiteren van de persoonlijke en professionele ontwikkelingsprogramma's die er worden aangeboden, zoals over internationaal ondernemerschap, taalcursussen en andere sociale activiteiten.

Het oorspronkelijke U-RLP-project werd in 2016 opgezet om lokale zorgen aan te pakken over een tijdelijk opvangcentrum voor vluchtelingen in de wijk Overvecht. Er was een grote vraag naar woningen in de wijk, waar veel inwoners een laag inkomen hebben. U-RLP maakte tijdelijke huisvesting voor plaatselijke jongeren mogelijk, samen met de integratie van vluchtelingen door middel van doelgerichte ontmoetingen om het wederzijds begrip te vergroten.

De unieke benadering wordt lokaal en (inter)nationaal Plan Einstein genoemd, vanwege de vestiging aan de Einsteindreef, een straat in Overvecht. In november 2016 gingen de eerste Nederlandse jongeren in het project wonen. De vluchtelingen kwamen gedurende de eerste helft van 2017, toen de opvangfaciliteiten van de staat werden afgerond.

Het tijdelijke opvangcentrum voor vluchtelingen werd in november 2018 gesloten. Sinds januari 2019 worden de lessen die in het project zijn geleerd, ingezet bij de opzet van een permanent asielzoekerscentrum, Plan Einstein Haydn.

Een gemeenschap creëren

Het concept en de visie achter het project Plan Einstein U-RLP zijn het principe om mensen vanaf dag één te betrekken en kansen te bieden om meteen vanaf het begin met elkaar in contact te komen. Plaatselijke jongeren en vluchtelingen kunnen profiteren van individuele begeleiding en kunnen evenementen voor professionele ontwikkeling bijwonen, evenals de aangeboden cursussen.

Het creëren van een gemeenschap was zeer belangrijk voor het succes van het project. Een open dag in september 2017 trok 600 bezoekers. Uit het initiatief zijn spontane sociale initiatieven voortgekomen, zoals het gemeenschapsradiostation „Radio Einstein”. Bewoners zijn bedrijven gestart, doen vrijwilligerswerk in de stad of zijn door gaan studeren.

Het project illustreert de bredere benadering van vluchtelingenintegratie in Utrecht, waarin vrijwilligers en professionals samenwerken in overleg met belanghebbenden.

De Nederlandse overheid onderzoekt momenteel of het integratiemodel van U-RLP kan worden ingezet in alle Nederlandse opvangcentra. Het project werd in maart 2018 op het Eurocities-forum over sociale zaken ook gepresenteerd aan vertegenwoordigers van andere lokale overheden, als voorbeeld van hoe sociale cohesie kan worden ontwikkeld. ■

MEER INFO

<http://plan-einstein.nl/>

PROJECTEN

NIEUWE HOGESNELHEIDSTREINEN GEVEN POOLSE REGIO KLEIN-POLLEN EEN DUW IN DE RUG

**TOTALE INVESTERING
71 441 548 EURO**

**EU-BIJDRAGE
41 132 031 EURO**

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling heeft investeringen in hogesnelheidstreinen en een nieuw spoortraject ondersteund, om de capaciteit van de regionale spoorwegdiensten rond Krakau te vergroten.

De spoorwegmaatschappij Koleje Małopolskie heeft een voorstedelijke hogesnelheidslijn aangelegd die niet alleen prettig is voor reizigers, maar ook goed is voor het milieu. Het doel is om de omvang van het spoorvervoer in de regio Klein-Polen, in het zuiden van Polen, te laten toenemen.

EFRO-financiering droeg bij aan de aankoop van 13 treinen met door elektrische motoren aangedreven meervoudige eenheden (EMU), evenals garantie, service en onderhoud. De treinen worden geproduceerd door het Poolse bedrijf Newag SA.

In het kader van het project werden ook nieuwe spoortrajecten aangelegd, zoals een lijn die de belangrijke economische en toeristische knooppunten Krakau en Tamów met elkaar verbindt.

Veiligheid en comfort voor passagiers

De EMU-treinen uit de nieuwe Impus-serie voldoen aan de strengste Europese normen op het gebied van botsveiligheid en weerstand.

Bovendien bieden ze passagiers comfortabele voorzieningen als stiltecoupés, airconditioning, ergonomische stoelen, wifi en stopcontacten. De treinen zijn ook geschikt voor passagiers met een beperking of een beperkte mobiliteit.

Andere geavanceerde kenmerken zijn een modern audiovisueel informatiesysteem voor passagiers, binnenbeveiliging, kaartverkoopautomaten en een passagierstelsysteem. Elke trein is uitgerust met automatische externe defibrillatoren (aed's) en alle medewerkers worden getraind in het verlenen van eerste hulp en het gebruik van aed's.

Steeds meer mensen kiezen voor de snelheid, het comfort en het gemak van de nieuwe treinen en trajecten in de regio. Dit helpt verkeersopstoppingen en luchtvervuiling te verminderen in en rond stedelijke agglomeraties in Klein-Polen. De levenskwaliteit van forenzen en stadsbewoners verbetert en de regio wordt aantrekkelijker voor zakelijke investeringen.

Een ander milieuvoordeel is dat de treinen energie terugwinnen uit de bovenleiding, waardoor ze minder energie verbruiken en voordeliger en energie-efficiënter in gebruik zijn. ■

MEER INFO

<https://www.malopolska.pl/>

ALPENLANDEN WERKEN SAMEN AAN EEN KOOLSTOFARME TOEKOMST

**TOTALE INVESTERING
2 146 210 EURO**

**EU-BIJDRAGE
1 580 877 EURO**

In het interregionale project IMEAS krijgen belangrijke spelers in het Alpengebied praktische begeleiding en samenwerkingskansen aangeboden voor de complexe transitie naar een koolstofarme economie.

Er is een globale energietransitie in gang gezet, aangedreven door de noodzaak om koolstofdioxide-emissies te verminderen om klimaatverandering te beperken. De langetermijnstrategie van de EU is om Europa in 2050 klimaatneutraal te hebben gemaakt.

Alpenlanden delen een aantal uitdagingen en kansen op het gebied van het ontwikkelen van koolstofarm beleid en plannen voor duurzame energie. De zeven landen in het interregionale Alpengebiedprogramma, dat wordt gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, werken in het IMEAS-project aan gezamenlijke oplossingen.

IMEAS staat voor „ntegrated and Multi-level Energy models for the Alpine Space”, oftewel geïntegreerde energiemodellen met meerdere niveaus voor het Alpengebied. In het multidisciplinaire projectteam zijn partners met technische, sociologische en territoriale expertise bijeengebracht.

Veel publieke en particuliere actoren, afkomstig uit diverse sectoren, spelen een rol in de energietransitie. Met IMEAS wordt een netwerkmodel ontwikkeld voor alle betrokken belanghebbenden, waarin hun rollen, relaties en besluitvormingsstimulansen worden beschreven. Ook zijn verschillende bestuursniveaus, van dorpen tot nationale overheden, in het model opgenomen. Het doel is om door middel van deze multidimensionale afspraken meer en betere samenwerking te bevorderen.

Praktische tools

IMEAS heeft tot doel een meer consistente, geïntegreerde en participatieve benadering te realiseren. Lokale overheden en anderen die verantwoordelijk zijn voor duurzame energie kunnen de tools van het project gebruiken om belangrijke spelers in elk stadium van de planning en implementatie bij het project te betrekken.

De praktische ondersteuning op het online platform van IMEAS bestaat onder andere uit routekaarten voor langetermijnontwikkeling van koolstofarme energie in de hele regio voor de periode na 2020.

Ook is er uitgebreide begeleiding beschikbaar voor het efficiënter en effectiever maken van koolstofarme initiatieven. Mensen kunnen innovaties uit en ervaringen met de diverse benaderingen uitwisselen die ook een sterk punt zijn in het Alpengebied.

Het project loopt af in december 2019. Het online platform van IMEAS is vijf jaar, tot 2023, actief. Hoewel met het project niet rechtstreeks werkgelegenheid wordt gecreëerd, worden er wel veel energie- en klimaatplanninggerelateerde kwesties mee aangepakt, hetgeen zorgt voor een groeiende onderzoeks- en innovatiesector. ■

MEER INFO

<https://www.alpine-space.eu/projects/imeas/en/home>
<https://www.imeas.eu>

AGENDA

7-8 MEI

Budva (ME)

Eusair-forum

22-23 MEI

Boekarest (RO)

Jaarlijkse Interreg-conferentie

20-21 JUNI

Boekarest (RO)

„Investeren in onze gezamenlijke toekomst: de 8^e conferentie voor de evaluatie van het cohesiebeleid van de EU”

7-10 OKTOBER

Brussel (BE)

Europese week van de regio's en steden

JURIDISCHE MEDEDELING

De Europese Commissie noch personen handelend in naam van de Europese Commissie kunnen verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik dat mogelijk wordt gemaakt van de volgende informatie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2019

PDF: ISSN 1725-8146 KN-LR-19-068-NL-N

© Europese Unie, 2019

Hergebruik met bronvermelding is toegestaan.

Het beleid voor hergebruik van documenten van de Europese Commissie wordt gereguleerd door Besluit 2011/833/EU (PB L 330 van 14.12.2011, blz. 39).

Voor elke vorm van gebruik of reproductie van foto's of andere materialen die niet onder het auteursrecht van de EU vallen, moet rechtstreeks bij de houders van het auteursrecht om toestemming worden gevraagd.

Printed by Bietlot in Belgium

Dit tijdschrift wordt in het Bulgaars, Duits, Engels, Frans, Grieks, Italiaans, Pools, Roemeens en Spaans gedrukt op gerecycled papier. Het is in 22 talen beschikbaar op: http://ec.europa.eu/regional_policy/nl/information/publications/panorama-magazine/

De inhoud van deze editie is afgerond in april 2019.

FOTO'S (PAGINA'S):

Omslag: © Agentia de Dezvoltare Regională Nord-Vest

Pagina 3: © Europese Unie

Pagina 4: © Europese Unie/Georges Boulougouris

Pagina 5: Links © Europese Unie, 2019/Carlo Hermann;

rechts © Europese Unie, 2019/Aaron Berkovich

Pagina 6: © Europese Unie, 2019

Pagina 7: Links © Europese Unie, 2018/Joshua Paul;

rechts © Europese Unie, 2019

Pagina 9: © Europese Unie

Pagina 10: © URBACT

Pagina 11: © Europese Unie, 2019/Lukasz Kobus;

Financiële instrumenten

Pagina 12: © Europese Unie

Pagina 14: © iStock, Adrian Catalin Lazar — © iStock, scanrall

Pagina 15: © iStock/SolStock

Pagina 16: © iStock/salajeau; © Agentia de Dezvoltare

Regională Nord-Vest

Pagina 17: © Agentia de Dezvoltare Regională Nord-Vest

Pagina 19: © Agentia de Dezvoltare Regională Nord-Vest;

© Dreamstime/Horia Vlad Bogdan

Pagina 20: © Agentia de Dezvoltare Regională Nord-Vest;

Pagina 21: © iStock/ShevchenkoAndrey;

© Agentia de Dezvoltare Regională Nord-Vest

Pagina 22: © iStock/matthiben; © iStock/ah_fotobox;

© iStock/laurent; © iStock/lvinst; © iStock/spooh;

© iStock/zodebala

Pagina 24: © iStock/VladimiSklyarov

Pagina 25: © iStock/CCeliaPhoto

Pagina 26: © iStock/MariusLtu

Pagina 32: © Paula Blanco

Pagina 33: © Curant

Pagina 34: © Magdalena Plotla

Pagina 35: © iStock/taranchic; © iStock/holgs

Pagina 37: © ERR/Kairit Leibold

Pagina 38: © iStock/Zaharov

Pagina 39: © Transparency International Portugal

Pagina 42: © Regio Koejavië-Pommeren, Polen

Pagina 43: © Ministerie van regionale ontwikkeling, Tsjedhië

Pagina 44: © Koreaans evaluatie-instituut voor

industriële technologie

Pagina 45: © Mediterraan Interreg-programma - Maestrale-project

Pagina 46: © iStock/JacquesB425

Pagina 48: © Henni Bunnik

Pagina 49: © Bartosz Tyszko

Pagina 50: © iStock/jkitan

BLIJF IN CONTACT

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie

Europese Commissie
 Directoraat-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling
 Communicatie — Agnès Monfret
 Beaulieu laan 1 — B-1160 Brussel
 E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu